

Under Dusken

STUDENTAVISA I TRONDHEIM NR.03 112. ÅRGANG 03.03.26 - 24.03.26

Rektors fremtidsplan for NTNU 8 | Arkitekturopprøpoppøret 14 | Bor billig i minihus 24

NTNUI vannsklie suser av gårde

Side 28

GRATIS

UNIVERSITETET
I OSLO

Ta en master ved UiO!

Ved Norges beste universitet finner du ledende fagmiljøer, tverrfaglige studier og nærhet til et spennende arbeidsliv, samtidig som du bor i studenthovedstaden Oslo. Det kan gi deg de beste forutsetningene for livet etter studiene!

Utforsk mulighetene dine på våre nettsider:
Søknadsfrist: 15. april

REDAKTØR UNDER DUSKEN
Håvard Stenstadvold
– Tlf: 917 75 460
avisredaktor@studentmediene.no

NESTLEDERE UNDER DUSKEN
Andreas Dalhaug
– Tlf: 468 32 913
avisnestleder@studentmediene.no

Aëla Kervarec
– Tlf: 459 67 359
nettredaktor@studentmediene.no

ANSVARLIG REDAKTØR
STUDENTMEDIENE I
TRONDHEIM AS
Guro Vestby
– Tlf: 954 43 687
ansvarligredaktor@studentmediene.no

DAGLIG LEDER
Noah Handeland
– Tlf: 415 68 818
dagligleder@studentmediene.no

SALGSSJEF
Ask Hoås Østereng
salgssjef@studentmediene.no

NYHETSREDAKTØR
Emma Linnea Holm-Ross
nyhetsredaktor@studentmediene.no

DEBATTREDAKTØR
Hans Einar Tuhus Fuglum
debattredaktor@studentmediene.no

REPORTASJEREKTAØR
Edi Galane
reportasjeredaktor@studentmediene.no

KULTURREDAKTØR
Eivind Karlsen Eines
kulturredaktor@studentmediene.no

FOKUSREDAKTØR
Henrik Røren
fokusredaktor@studentmediene.no

MUSIKKREDAKTØR
Wendy Wingwei Leung
musikkredaktor@studentmediene.no

FOTOREDAKTØR
Ingve Aleksander Hatland
fotoredaktor@studentmediene.no

GRAFISKSJEF
Nora Louise Weidemann Grimstad
grafisksjef@studentmediene.no

ILLUSTRASJONSSJEF
Thomas Veyle Bruknapp
illustrasjonssjef@studentmediene.no

DESK
Elfrida Setra (sjef), Karianne Folkvord Furset,
Anette Ravan, Benedikt Erikstad Javorovic,
Nora Larkerød Alnes, Sina Leirvik, Christina
Xenaki, Cecilie Bjørnsdøtter Raustein, Elin
Miller Henriksen, Eline Kielland, Kristoffer
Ramsøy Fredriksen, Kjersti Eline Stuen, Mille
Eftang Meinich

GRAFIKERE
Nora Louise Weidemann Grimstad (s. 1-3),
Nicolas Pedersen Alter (s. 4-13), Kaia
Hågensli (s. 14-23), Aurora Aga Throndsen
(s. 24-33), Mia Langeland (s. 34-45),
Hedda Vinje Sand (s. 46-57)

KORREKTUR
Karianne Folkvord Furset (sjef),
Elin Miller Henriksen

FORSIDE
Grigore Cazacu

I denne utgaven

AKTIV AKSJEINVESTERING

Studenter investerer i enkeltaksjer, ikke bare i indeksfond. Økonomistudenter mener at det er lærerikt og spennende – men det er ikke uten risiko.

Side 11

Å BLI SIVILINGENIØR SOM BLIND

Noah Arnøy kan ikke lese pensum selv. Med hjelp fra sin skrivesekretær studerer han fysikk og matematikk allikevel.

Side 18

BIRGER EMANUELSEN ÅPNER SEG

Forfatter og tidligere Under Dusken-journalist deler sine tanker om litteraturen og om det å skrive om det menneskelige.

Side 36

LES MER PÅ UNDERDUSKEN.NO

TIPS OSS!
tips@studentmediene.no

ANNONSERE?
salgssjef@studentmediene.no

Under Dusken er et uavhengig organ for studenter i Trondheim, utgitt av Studentmediene i Trondheim AS. Under Dusken blir distribuert gratis i Trondheim, og kommer ut seks ganger i semesteret. Under Dusken arbeider etter god pressesjikk i henhold til Vær Varsom-plakaten. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Under Dusken blir utgitt av Studentmediene i Trondheim som får økonomisk støtte av Velferdstinget i Trondheim og Studentersamfundet i Trondheim, som står uten redaksjonelt ansvar.

Spiser lærfløt av dame

Lisensnr. 241823
Sertifikat nr. 1638

Miljøtrykksak fra
Trykkpartner AS.

Under Dusken

Les

på nett!

www.underdusken.no

LEDER

Håvard Stenstadvold

REDAKTØR I UNDER DUSKEN

Hvorfor er ikke kapitalinntektsskatten progressiv?

Folk har forskjellige inntekter, enten det er lønn eller kapital. Allikevel skattes bare én av dem proporsjonalt.

Betrakt den gjengse middelklasse-nordmann. Han har en årlig inntekt på 641 880 kroner. 24,7 prosent av dette tar staten til diverse offentlige utgifter som han potensielt kan dra nytte av. Det siste tallet utregnes basert på Norges lov om progressiv inntektsskatt; jo mer han tjener, jo større andel av kaken får staten lov til å ta.

Resonnementet bak denne politikken er ikke vanskelig å forstå: De som tjener mye penger har råd til å skilles fra en større del av potten sin. De som er ressurssterke må bidra med mer støtte for å gjøre opp for dem som har mindre å bidra med.

Fra et velferdsøkonomisk perspektiv vil progressiv skatt stabilisere økonomiske forskjeller og øke total sosial nytte i landet, siden de som har mindre får mer ut av hver ekstra krone enn de som allerede sitter godt i det. Hvis denne økonomiske logikken er så åpenbart gunstig og allment akseptert, hvorfor anvendes den ikke på kapitalinntektsskatten også?

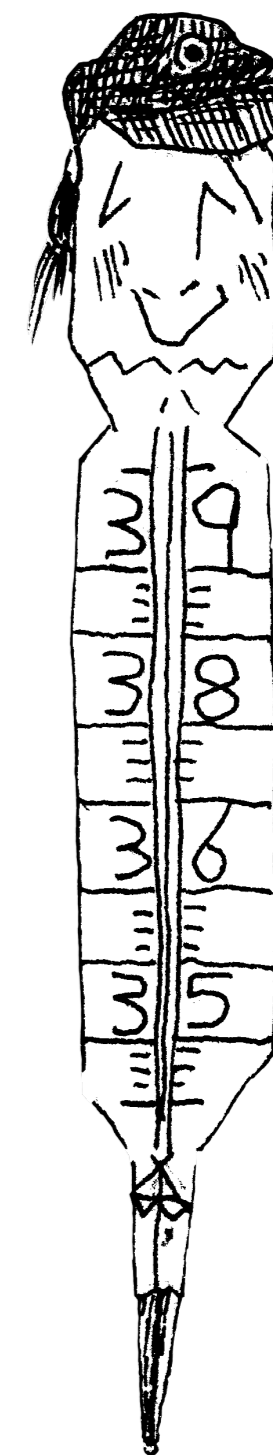
Det er vanskeligere å spare til pensjon for en medianlønnet mekaniker enn for en velstående laksedirektør. Det lille mekanikeren har råd til å avse til sparing kan han finne på å sette på en

aksjesparekonto. Når han omsider skal nyte gevinsten fra verdistigning og utbytte, så skattes den 37,84 prosent, uavhengig av sluttsummens størrelse.

En arbeider som sparer tre tusen kroner til pensjon hver måned burde ikke betale den samme satsen som en krøsus med hundrevis av millioner i finansielle aktiva, nøye utvalgt av en eller annen kjepphøy hedgefondsforvalter. Å spare til pensjon er vanskelig nok som det er, og få som ikke er faglært innen finans vet hvilken utrolig kraft som ligger i sparing.

Om du sparer to tusen kroner hver måned fra du er trettifem til du når en pensjonsalder på sytti, med en plausibel årlig avkastning på åtte prosent, har du omsider samlet opp 4,57 millioner kroner. Om du begynner ti år tidligere, i en alder av tjuefem, vil du imidlertid ende opp med et svimlende annerledes tall: 10,55 millioner kroner, mer enn dobbelt så mye.

Sparing kan være en kanal for sosial oppløfting og utjevning av økonomiske forskjeller. Vi burde tilrettelegge for dette ved å gjøre kapitalinntektsskatt like progressiv som vanlig inntektsskatt. La de som har mer betale mer, og la de som har mindre betale mindre! La den gjengse nordmann spare!

ILLUSTRASJON: Thomas Veve Bruknapp

Ta den Shot-en!

Og her mener jeg ikke det alle tenker på.

ILLUSTRASJON: Alexander Barstad

Så hva mener jeg, da? Jo, jeg mener Shot-undersøkelsen. Du har kanskje allerede fått to meldinger og fem mailer om den, men har du tatt den?

Hvis svaret ditt, med hånden på hjertet, er ja – bra! Klapp deg selv på skulderen. Du skal få slippe å lese resten; bare å bla videre.

Men om svaret ditt her er nei? Da vil jeg gjerne at du skal lese videre. For denne undersøkelsen er ikke som alle andre undersøkelsene du får tilsendt. Det er ikke Norstat, et nettskjema fra en klassekamerat eller et lite EIT-prosjekt.

Shot-undersøkelsen er den viktigste undersøkelsen for oss studenter. Den legger grunnlaget for de neste fire årene med politiske beslutninger for studenter. Denne undersøkelsen er med på å bestemme hvor mye penger vi skal få og hvilke tilbud studentene skal ha.

Denne undersøkelsen prøver å finne ut hvordan vi studenter faktisk har det. I 2022 kom det frem at det ikke gikk så bra med oss. Det var flere skumle tall i undersøkelsen, hvorav noen har ført til konkrete tiltak, mens andre dessverre ikke har det.

Men disse tallene fører til oppslag og nyhetsartikler og legger press på politikerne våre til å ta beslutninger for at vi skal få en bedre velferd. Og misforstå meg ikke her, vær ærlig når du svarer.

Har du det bra, så svar det, og er det noe som er vanskelig, eller kanskje hele studietiden faktisk har vært vanskelig, så få det med. Det er viktig at vi er ærlige så det kan tas beslutninger basert på hvordan det faktisk går.

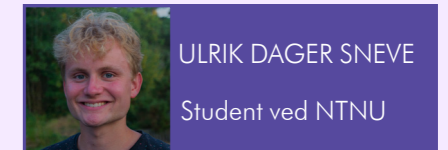
Forrige gang undersøkelsen ble gjennomført, var det kun 35,1 prosent av studentene som svarte. Det er ikke nok.

Hva kan du gjøre? Ta den Shot-en, og hint til sidekameraten, venninnen eller kjæresten din om at de burde gjøre det samme.

Det er ikke verre enn det. Du er med på å bedre studentenes velferd, og kanskje vinner du til og med et gavekort for innsatsen.

KULER, KRUTT OG KULTUR

26 milliarder. Det er antallet norske kroner regjeringen foreslår å bruke på kultur-, medie- og frivillighetsformål i 2026.

ILLUSTRASJON: Thomas Vevle Bruknapp

Til sammenligning er langtidsplanen for Forsvaret på 1624 milliarder kroner til kuler, krutt og operativt personell de neste tolv årene, altså 135 milliarder per år i gjennomsnitt.

Jeg mener at Kultur-Norge fortjener en plass i diskusjonen om forsvaret av Norge, demokratiet og alt vi verdsetter, på linje med de væpnede styrkene.

I et intervju i Morgenbladet i fjor høst vektlegger også forsvarssjef Eirik Kristoffersen viktigheten av det sosiale limet i samfunnet i totalforsvaret av landet vårt. En slik vektlegging inviterer oss til å reflektere over hva slags forsvarsevne og -vilje vi får ut av de 26 kulturmilliardene i året.

Kulturlivet, frivilligheten og idretten utgjør mange av de viktigste arenaene der folk møter hverandre. De danner det prepolitiske livet – et sivilsamfunn der folk deler opplevelser og erfaringer, hvilket går forut for at vi i det hele tatt kan finne ut av politikk sammen.

Det betyr ikke at kulturbevilgningene burde nærme seg nivået til Forsvaret. Men det er verdt å dvele litt ved hva en 23:59-konsert på Samfundet, et teaterstykke på Rosendal teater, et foredrag på Litteraturhuset og lignende kulturopplevelser rundt om i hele Norge gjør med oss som befolkning.

De drar oss opp av sofaen, bort fra algoritmene og skjermene og til et sted der vi møter mennesker. Vi ler, gråter, klapper og jubler sammen. Det gjør Norge verdt å forsvare.

Herfra kan vi godt diskutere hvordan kulturpengene skal brukes best mulig. For eksempel hvorvidt det er lurt at de desidert største enkeltbevilgningene på kulturbudsjettet er til flaggskipdestinasjoner i Oslo.

Poenget her er imidlertid at enhver slik diskusjon om kulturbevilgninger må starte med en anerkjennelse av kulturens viktighet, i skarp kontrast til det man hører fra selverklærte sløseriombudsmenn, som mener økonomisk støtte til enhver festival er bortkastede penger.

Som studenter har mange av oss mer tid og energi til å oppsøke kulturarrangementer enn senere i livet, når forpliktelsene tvinger seg på. Min oppfordring er derfor å bruke den muligheten.

Det finnes flust av gratis eller svært billige begivenheter i Trondheim. Så kan man samtidig tenke på seg selv som en frontlinjesoldat i kampen mot autoritære krefter, enten de kommer fra Putin, Trump eller tek-oligarker.

NTNU HAR FÅTT NY STRATEGI : – FUNGERER SOM ET KOMPASS

NTNU står overfor store utfordringer. Nå har styret lansert en ambisiøs, ny strategi som setter retningen de ønsker å ta institusjonen i.

TEKST: Felix Säming Underland og Åsne Rudi Berentsen
FOTO: Fredrik Robsahm Kjølborg
ILLUSTRASJON: Thomas Vevle Bruknapp

Tora Tveiten og Sivert Sande Kverme er studentenes representanter i NTNU-styret. De har i lang tid jobbet med å få på plass en god strategi.

– En strategi er NTNUs visjon for hvordan universitetet skal bevege seg fremover. Det er planen universitetet skal rette seg etter de neste ti årene, sier Tveiten.

Kverme stiller seg bak den beskrivelsen. Han trekker frem en metafor rektor Tor Grande er spesielt glad i.

– Rektor bruker ofte metaforen med et kompass. Strategien blir kompasset som både rektor, rektoratet og lederne på fakultet og institutt bruker, sier Kverme.

Fakultetene og instituttene bruker hovedstrategien for å utarbeide sine egne strategier. Disse er i større grad

rettet mot fakultetets eller instituttets spesifikke fagfelt og behov.

– Vi har en strategi på toppen, NTNUs strategi, så kommer fakultetenes og instituttenes strategier etterpå. Strategiene spisser seg inn jo lengre ned man kommer på fakultetene og instituttene, sier Tveiten.

Kverme har forståelse for at NTNUs helhetlige strategi kan betraktes som vag og åpen for tolkning.

– Den er jo utrolig vag, denne hovedstrategien. Det må den være. For den skal passe hele institusjonen. En instituttstrategi vil være mer spisset inn mot instituttets fagfelter, sier Kverme.

Fornøyde med strategien

Studentrepresentantene er fornøyde med strategien og synes også at NTNU

RELEVANT: Grande peker på helse- og teknologiutdanning som viktig for fremtiden.
Foto: Torstein Olav Eriksen

har vært flinke til å involvere studentene i arbeidet med den.

– Den bærer preg av at det er lagt ned et godt stykke arbeid fra institusjonens side, sier Kverme.

Tveiten er enig.
– Jeg oppfatter det som en student-positiv strategi, sier hun.

Strategien kan også bli et viktig verktøy for studenter som ønsker å bidra til å påvirke NTNU.

– Vi kan bruke strategien til å snakke med institusjonen vår. Det synes jeg er viktig at studentene også vet. Dette er noe vi kan smelle i bordet med, sier Tveiten.

Kunstig intelligens og fallende campusoppmøte er nye problemstillinger som har dukket opp siden strategien fra 2018.

Til tross for at den nye strategien ikke eksplisitt nevner kunstig intelligens, mener Kverme at den legger grunnlag for at man skal jobbe med disse problemstillingene.

– Ambisjonen om et attraktivt akademisk fellesskap er svært tydelig i strategien. Det handler jo om at man skal ha et læringsmiljø der man ønsker å møte opp på campus og der man ønsker å lære, sier Kverme.

Tveiten mener at strategien gir NTNU et godt grunnlag i møte med en usikker geopolitisk situasjon og trangere økonomiske tider og at den ruster NTNU for fremtiden.

– Jeg tror at strategien tar opp mye viktig som gjør oss bedre rustet til å møte det som kommer, enten om det kommer trangere økonomi, geopolitiske spenninger eller interne problemer i Norge.

Et kompass for NTNU

Rektor Tor Grande synes det er bra at NTNU har fått på plass en ny strategi i urolige tider for verden og universitetssektoren.

– Det viktigste med den nye strategien er at vi trenger et kompass å navigere

FAKTA:

I 2026 gikk NTNUs strategi for tidsrammen 2018–2025 ut. Nå har NTNU-styret lagt frem en helt ny strategi for perioden 2026–2035.

Dette er NTNUs sine ambisjoner i strategien NTNU 2026–2035:

- Et ledende internasjonalt universitet
- Kunnskapsbasert og bærekraftig utvikling
- Et attraktivt akademisk fellesskap

oss etter i et ganske urolig farvann, sånn som universitetets og høyskolesektoren står i i dag. Derfor har vi lagt mye arbeid inn i den.

Det første målet i strategien er at NTNU skal være et internasjonalt ledende universitet. For å sikre at dette blir en realitet, mener Grande at man må samarbeide med forskere fra alle land.

– Det handler om kvalitet i alt vi gjør. Vi sammenligner oss med og samarbeider med de fremste kunnskapsinstitusjonene i verden, uavhengig av hvor de befinner seg, sier Grande.

Dette vil bety samarbeid med institusjoner i autoritære land. Grande mener ikke at dette trenger å gå på bekostning av NTNUs egne verdier.

– Hvis du tenker historisk, så har vi alltid samarbeidet med forskere i autoritære land. Under den kalde krigen var det stort forskningssamarbeid på tvers av jernteppet. Det betyr ikke at samarbeidet går på bekostning av våre prinsipper.

KI ikke nevnt

Det andre målet i planen er et attraktivt akademisk fellesskap. Det er flere nye fenomener som truer dette akademiske fellesskapet.

– Du finner ikke kunstig intelligens i strategien. Det var litt bevisst. For det her skal stå seg i ti år framover. Vi vet jo egentlig ikke hva fremtiden bringer, sier Grande.

Selv om KI ikke er nevnt direkte, anerkjenner Grande at KI er utfordrende for de akademiske institusjonene.

– Hvordan vi nå tar i bruk kunstig intelligens på en fornuftig måte som også er etisk forsvarlig, er kanskje en av de viktigste utfordringene vi står overfor her og nå.

FANTERI: Molland tror det er lettere å jukse seg gjennom studiene nå som man kan bruke KI.

KI har allerede begynt å sette spor i hvordan NTNU vurderer studenters arbeid og eksamener. Exphil er et av emnene hvor vurderingsformen går fra hjemmeeksamen til skoleeksamen neste semester.

– Kunstig intelligens har brakt oss tilbake til den klassiske slutteksamen. Jeg tenker at det ville vært naturlig å ha andre metoder for evaluering. Dessverre har hjemmeeksamen blitt utfordret.

Færre studenter på Campus

En annen ting som bekymrer Grande er at færre studenter møter opp på campus. Han mener at læringen blir bedre dersom man møter opp fysisk.

– Jeg tror det er en mye bedre læringsprosess det å lære sammen med andre. Det å jobbe sammen med andre mennesker vil alltid være relevant erfaring å ta med seg.

Det handler ikke bare om læring. Grande mener at studenter som møter på campus kan få det bedre enn dem som ikke møter opp.

– Jeg tror at det å møte opp på campus fører til økt trivsel og reduserer muligheten for psykisk uhelse.

Grande er motivert til å finne løsninger sammen med studentene på

hvordan man kan gjøre campus til et attraktivt sted å være.

– Det er en ting vi også må ta tak i. Her er det viktig at vi samarbeider med studenter for å komme frem til tiltak som bidrar til at man ønsker å være på campus.

I tillegg påpeker han at det ikke bare er studenter som møter opp sjeldnere enn før, men også ansatte på NTNU.

– Vi merker jo at det er færre mennesker på campus nå enn før pandemien, både færre studenter og færre ansatte. Det må vi tørre å snakke om.

Kun én person som møter opp

Studenter føler også problemene på kroppen. Agnes Molland studerer fysikk og jobber som studentassistent på NTNU. Hun opplever at oppmøtet på øvingstimene er mangelfullt.

– Jeg har hatt tre frivillige øvingstimer dette semesteret, og det har bare vært én student der. Den første gangen så var det to stykker, men den ene dro etter tjue minutter.

Hun opplever at det er vilje fra forelesere om å endre på opplegget og gjøre

noen av øvingstimene obligatoriske. Likevel sliter man med å få studentene til å møte opp.

– Vi har seminarer som er obligatoriske å være på. Der møter folk opp, men det er fordi de stryker hvis de ikke gjør det. Så jeg opplever jo at foreleseren prøver å gjøre noe med det med å endre på øvingsopplegget. Likevel er det fortsatt et problem.

Molland opplever også at studenter bruker KI på veldig ulike måter. Hun bruker det selv som en sparringspartner, men opplever at det kan komme inn øvinger som virker merkelige.

– På øvingene hender det jo at det kommer en løsning på oppgaven som er veldig annerledes enn det ville stått i boka. Da vekker det mistanke om at studentene bruker KI.

Hun er usikker på hva en løsning på dette kan være, men en ting som er sikkert er at man må ønske å lære selv.

– Mye rundt KI koker jo ned til at du som student må ha lyst til å lære. For de som ønsker å lære er KI et bra verktøy. For de som bare driter i det, gjør man kanskje bare det aller minste som er nødvendig. Likevel er jo ikke KI der på eksamen. **UD**

FORNØYD: Studentrepresentantene i NTNU-styret, Kverme og Tveiten, synes at strategien er et godt dokument.

Balanserer studier og aksjehandel: – Investering kommer før husleie

Student Mikkel Færden bruker mer tid på aksjemarkedet enn han gjør på skolearbeid. Professor advarer mot aktive investeringer.

TEKST: Halfdan Rindom Tofte og Vetle Bondhus Often
FOTO: Hans Einar Tuhus Fuglum | ILLUSTRASJON: Anders Køhl

– Man må være litt kynisk. Er man for pinglete, lykkes man ikke med å investere, sier Benjamin Jakupovic.

Han og kompisen Mikkel Færden studerer økonomi og administrasjon på BI og er henholdsvis leder og nestleder i Bull Invest, en børsgruppe tilknyttet BI i Trondheim. De bruker også mye tid på private investeringer.

– Personlig har jeg slått hovedindeksen på Oslo børs hvert år siden jeg begynte med investeringer i nittenårsalderen. I de siste årene har jeg i snitt hatt en avkastning på 48 prosent, sier Jakupovic.

En indeks viser den samlede verdikutviklingen til et utvalg av aksjer og brukes til å beskrive hvordan et marked endrer seg over tid. Oslo børs sin hovedindeks heter OSEBX.

Begge forteller at noe av motivasjonen er å tjene penger, men at det også er andre faktorer som spiller inn.

– Det er mye man ikke lærer fra skolebenken. Det å være nysgjerrig gir deg et stort fortrinn inn i arbeidslivet, sier Færden.

Høyt prioritert

– Jeg har nok brukt fem ganger så mye tid på investeringer som på skole dette semesteret, men i eksamensperioden må man selvfølgelig prioritere skole, sier Færden.

Han forteller også at aksjeinvesteringer er høyt prioritert i hans private økonomi.

– Husleie og andre nødvendigheter kommer etter investeringer, sier han.

FLAKS: Student og sektorleder i Støh kapital Birk Tyssebotn forteller at investering handler mye om sjanse. Foto: Halfdan Rindom Tofte

De to økonomistudentene tror at det er langt færre som investerer i enkeltaksjer enn i fond.

– Det krever mye mer tid. Man må sette seg grundig inn i selskapet og gjøre analyser. De fleste plasserer nok pengene sine i fond i stedet, noe som krever mindre arbeid og har lavere risiko, sier Jakupovic.

– Hold hodet kaldt

Færden og Jakupovic har flere tips til dem som vil begynne med aksjeinvesteringer.

– Vær interessert, og hold deg oppdatert på selskaper i områdene du vil investere i. Lær deg hvordan markedet og ulike selskaper fungerer, og hvordan man tolker regnskap, sier Færden.

De understreker også viktigheten av å holde hodet kaldt.

PRIORITERINGER: Leder Mikkel Færden og nestleder Benjamin Jakupovic i Bull Invest setter investeringer foran skolearbeid.

– Man må være villig til å ikke la seg styre av følelser når markedet er volatil. I lengden gir det bedre avkastning å stå ved valgene man tar, sier Jakupovic.

Informert gjetning og litt hell

Birk Tyssebotn er student og sektorleder i Støh kapital, en undergruppe i Studentforeningen ved NTNU Handelshøyskolen (Støh). Han mener at det er vanskelig å gi gode råd om hvordan man skal investere. Selv har Støh kapital slått hovedindeksen i de siste årene.

– Det er vanskelig å si om vi bare har hatt flaks, sier Tyssebotn.

Han mener at det nok skyldes en kombinasjon av informert gjetning og litt hell i at markedet gikk i rett retning.

KJØP ALT: Professor ved Institutt for økonomi Snorre Lindset mener at hvis vi ikke kan spå framtiden, burde vi investere bredt. Foto: Privat

– Vi fordeler mesteparten av investeringene mellom indeksfond og aksjer i spesifikke bedrifter, forteller Tyssebotn.

Han forklarer at Støh kapital velger hva de skal investere i ved at de som er med i gruppen finner investeringsmuligheter som virker interessante, og så stemmer gruppen om de skal investere eller ikke.

– Kjedelige råd er ofte de beste

– Om du ikke har kompetanse innenfor aksjer, invester i indeksfond, anbefaler Tyssebotn.

På den andre siden mener sektorlederen at en først og fremst burde sette penger inn i en bufferkonto, sånn at man kan betale en uforventet regning eller to, og deretter i BSU.

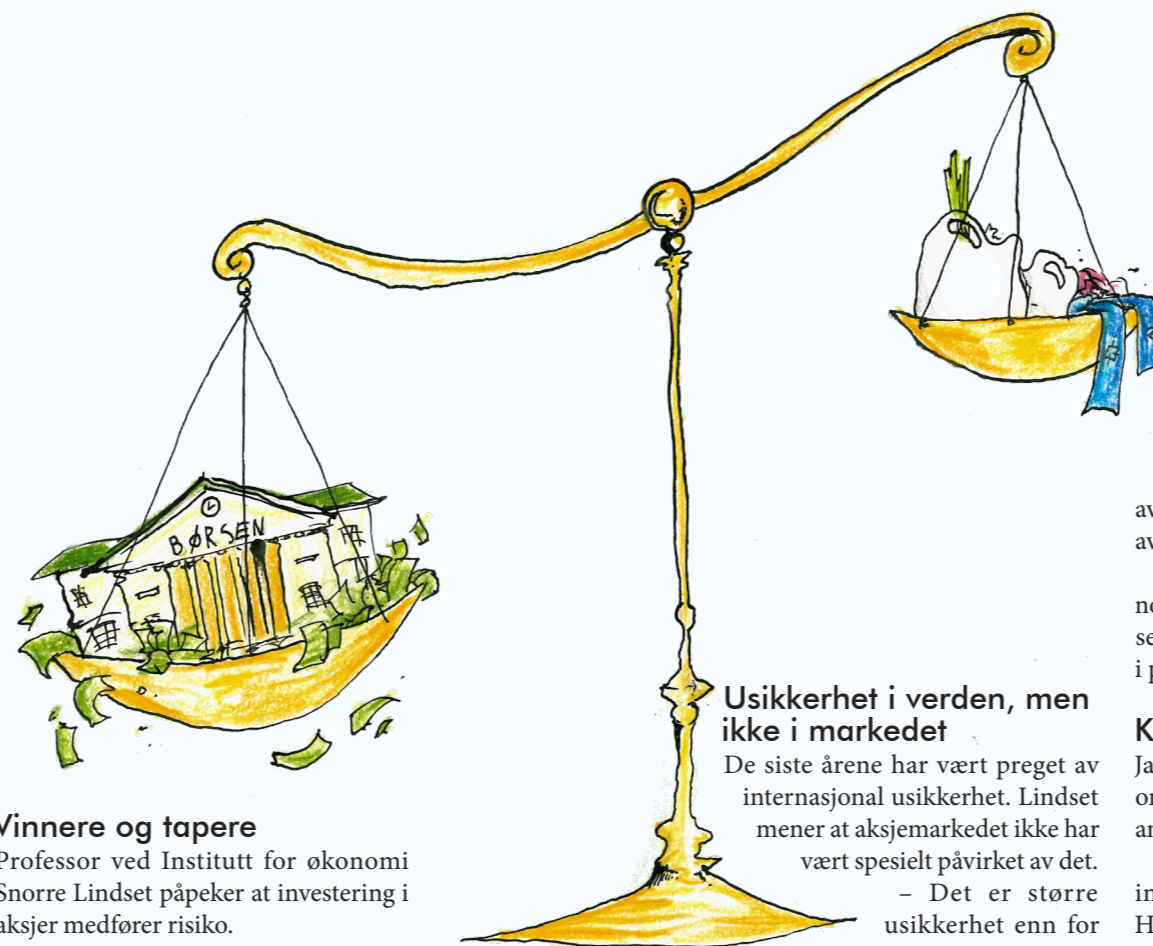
– Hør på nøkterne råd. Kjedelige råd er ofte de beste, sier han bestemt.

Han påpeker at man heller ikke bare skal tenke langsiktig med økonomien.

– Om du alltid går rundt og tenker på penger, blir du nevrotisk, sier Tyssebotn.

Studenter har ikke alltid mye til overs i slutten av måneden. Tyssebotn mener at det kan være minst like lurt å investere i tiden man har som student.

– Bruk penger på opplevelser, reise og på å ha det moro.

Usikkerhet i verden, men ikke i markedet

De siste årene har vært preget av internasjonal usikkerhet. Lindset mener at aksjemarkedet ikke har vært spesielt påvirket av det.

– Det er større usikkerhet enn for få år siden, men det vi står overfor er ikke

nødvendigvis økonomisk usikkerhet, sier Lindset.

Han peker på at børsen har steget trutt, selv i perioder med internasjonal konflikt.

– Om man hadde investert mye i Russland før krigen, så ville det nok gått ganske dårlig. Så det gjelder å investere bredt, sier han.

Investeringer med Trump som president

De to økonomistudentene på BI mener at USAs president har bidratt til økt usikkerhet i aksjemarkedet, både på Oslo børs og internasjonalt.

– Han våkner opp en dag med en ny tanke, og alt han gjør kan slå ut i aksjemarkedet. Samtidig er det mye snakk, og 90 prosent av det han sier er tull, sier Jakupovic.

Færden legger til at Trumps uforutsigbare natur også kan gi muligheter.

– Det er generelt mer risiko, men det betyr også at det kan være større gevinster, sier han.

Vinnere og tapere

Professor ved Institutt for økonomi Snorre Lindset påpeker at investering i aksjer medfører risiko.

– Om en taper eller vinner kan en ikke vite på forhånd, forteller Lindset.

Han trekker frem at det er dem som handler oftest, som også gjør det verst på aksjemarkedet.

– Noen er heldige og gjør det bra, men de fleste gjør det ganske dårlig.

– Vi kan ikke spå framtiden, så kjøp alt

Lindset forteller at selv om flertallet av børsnoterte selskaper historisk sett har gjort det dårlig, gjør et fåtall av selskapene det meget bra. For å redusere risikoen kan det derfor lønne seg å investere bredt.

– Vi kan ikke spå framtiden, så kjøp alt, sier Lindset.

Han trekker frem at for noen er det vanskelig å kjøpe aksjer i tusenvis av selskaper, og anbefaler da i stedet å investere i indeksfond.

Lindset mener at sparing i fond kan være en god måte å komme inn i boligmarkedet, og at det er lurt å begynne å spare tidlig, selv når man har en litt trang studentøkonomi.

– Kjøp en øl mindre i uken, legger han til som et løsningsforslag.

Færden forteller at både han og flere av vennene hans har valgt å selge seg ut av globale indeksfond.

– Dollaren har blitt svekket mot den norske kronen det siste året. Det betyr at selv om fondet gjør det bra, så kan man i praksis tape penger, forklarer Færden.

KI-boble

Jakupovic forteller at det spekuleres i om det kan finnes en såkalt boble i den amerikanske økonomien.

– Flere KI- og teknologiselskaper har investert store summer i hverandre. Hvis én aktør trekker seg ut, kan det potensielt skape en dominoeffekt og føre til en økonomisk krise, sier Jakupovic.

De presiserer at dette er usikkert og at det også kan gå helt fint.

– Man kan uansett ikke sitte på sidelinjen. Man må være villig til å ta risiko og tenke langsiktig når man investerer, sier Færden.

Handler mer om følelser enn penger

– Aksjer i USA er dyre, men dyrt er den nye normalen, mener Tyssebotn.

Sektorlederen mener at som enkeltperson ville han vært skeptisk til å investere i USA.

– Folk forholder seg mindre til hva selskaper faktisk tjener og er mer opptatt av løftene de har for fremtiden, sier Tyssebotn.

Han peker på at dette gjelder spesielt i USA, hvor selskaper som Nvidia og Alphabet har gigantiske ambisjoner, uten mye konkret å vise til. **UD**

– Mennesker trenger skjønnhet

Dagens arkitekturdebatt må nyanseres, mener arkitektstudent ved NTNU Jo August Berntzen Landfald.

TEKST: Ronja Kanestrøm og Kaisa Nordnes Skagen
 FOTO: Annlaug Marie Evjenth Sørhaug
 ILLUSTRASJON: Thomas Vevle Bruknapp

I 2024 startet arkitektstudenten Jo August Berntzen Landfald Instagram-kontoen «Arkitekturopprøret» for å sette søkelys på modernistisk arkitektur. Landfald forteller at faren hans tidligere drev en Facebook-side med samme navn.

– Jeg spurte om å få ta initiativet videre på den plattformen jeg selv brukte, og det fikk jeg lov til, sier han.

Navnet på kontoen spiller på Arkitekturopprøret, og er humoristisk ment, men også en kritikk av deres fremtoning, forklarer Landfald.

På kontoen publiserer han bilder av det han mener er vellykket modernistisk arkitektur, for å trekke frem prosjekter han opplever at faller under radaren i arkitekturdebatten.

– Jeg forsøker å formidle de arkitektoniske kvalitetene på en så nøytral måte som mulig, uten å påstå at noe er rett eller galt.

– For dårlig og stygt

Saher Sourouri er daglig leder for organisasjonen Arkitekturopprøret. Han forteller at bevegelsen opprinnelig startet i Sverige og spredde seg til Norge i 2016. Det var først i 2021 at det ble et nasjonalt fenomen.

– Arkitekturopprøret mener at dagens stedsutvikling og arkitektur er for dårlig og stygg. Dette mener vi skaper mis-trivsel blant befolkningen.

Ifølge den klassiske romerske arkitekturen skal arkitektur være varig, funksjonell og vakker. Dette er en holdning alle arkitekter fulgte før modernismens filosofi gjorde sitt inntog på 1930-tallet, hevder Sourouri.

– Modernistisk arkitektur anerkjenner ikke at mennesker trenger skjønnhet og vakre omgivelser for å trives.

Han går enda lengre og uttrykker sin personlige mening om modernistisk arkitektur.

– Personlig mener jeg at et hvilket som helst modernistisk bygg kunne forsvunnet fra jordens overflate uten at jeg ville blitt lei meg.

– Alt skjæres over én kam

Landfald mener at arkitektene har et viktig ansvar i byggeprosjektene.

– Arkitektene jobber med de rammene og midlene de får for å tegne et prosjekt så fint som mulig. I det siste har ikke alltid resultatet blitt så bra, og da er det viktig å ta kritikken på alvor.

Her trekker han frem Arkitekturopprøret som en positiv stemme i debatten.

ØNSKER NYANSERING: Arkitektstudenten Jo August Berntzen Landfald mener at arkitekturdebatten ikke er nyansert nok

– Arkitekturopprøret har vært flinke til å inkludere befolkningen i debatten, og det skal de ha skryt for. Dårlig arkitektur har konsekvenser. En bygning blir kanskje stående i hundre år, og da kan vi ikke tillate at prosjektet er dårlig eller stygt, mener Landfald.

Samtidig understreker han at byggeprosessen involverer langt flere aktører enn bare arkitektene.

– Alt fra byggherrer til entreprenører og utleiere påvirker resultatet, og alle har sine interesser. Samtidig er jobben vår å designe bygninger. Vi må bruke de mulighetene vi har til å lage noe så fint som mulig og ta ansvar for det i ettertid.

Likevel mener han at modernismen ofte får skylden alene.

– Problemet med dagens arkitekturdebatt er at begrepet «modernisme» blir syndebukk. Alt skjæres over én kam og stemples som stygt, mener Landfald.

Landfald peker på at både klassisk og modernistisk arkitektur er brede fagfelt med stor variasjon.

– Det finnes mange modernistiske bygninger som er dårlige. Det er jeg enig i. Men det finnes også mange som er veldig gode, og de burde ikke stemples som stygge bare fordi de faller inn under stilarten modernisme.

Han trekker frem både St. Hallvard kirke i Oslo og Wesselkvartalet i Asker som eksempler på god arkitektur.

– Dette er vakre, modernistiske bygg som har fått masse anerkjennelse for sine kvaliteter og som jeg mener er utført spesielt godt.

For Landfald handler Instagram-kontoen derfor ikke om å starte en motbevegelse, men om å bidra til en bredere samtale.

– Kontoen er ikke ment som en motreaksjon. Jeg legger ut innleggene for å vise at modernismen også har gode kvaliteter, og dette kan bidra til å skjerpe forståelsen av hva vi faktisk liker og misliker i arkitekturen.

Befolkningens preferanser bør bli satt i sentrum

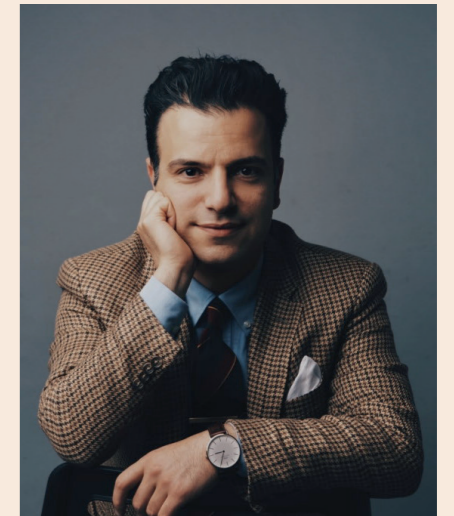
Sourouri mener modernismens dominans i norsk stedsutvikling er en sum av mange faktorer, men aller mest mener han at det handler om hvem stedsutviklerne lytter til.

– De har primært vært opptatte av å lytte til arkitekter og fagfolk. Så hverken estetikk, skjønnhet eller hva befolkningen liker og trives med har vært tema når arkitektur skal bygges, mener Sourouri.

Arkitekturopprøret tegnet et motforslag til NRKs nye kontorer på Ensjø i Oslo. Deretter bestilte de en meningsmåling fra Norstat for å finne ut hvilket av forslagene osloborgene foretrakk. Resultatet var at 80 prosent av deltakerne i meningsmålingen foretrakk den klassiske stilen fremfor den modernistiske.

– Slike meningsmålinger har vi gjort mange ganger, og resultatet er det samme hver eneste gang. Et stort flertall synes at klassisk arkitektur er langt vakrere enn modernistisk.

Professor og programleder for arkitektur ved NTNU, Steffen Welling, mener på den andre

STYGT: Daglig leder i Arkitekturopprøret, Saher Sourouri, mener at modernistisk arkitektur er stygt. Foto: Privat

siden at det blir feil å sette fagfolkens og befolkningens preferanser opp mot hverandre. Han mener at god arkitektur handler om helhet, ikke bare om estetikk.

– De visuelle kvalitetene er viktige, men det er en hel rekke aspekter som må tas hensyn til for å skape god arkitektur. Og arkitekter er faggruppen som er utdannet til å håndtere denne komplekse helheten i dialog med mange andre aktører.

LØSNINGEN: Klassisk arkitektur er ikke den eneste løsningen på dagens arkitekturutfordringer, mener arkitekturprofessor, Steffen Welling. Foto: NTNU

– Polarisering fører ikke til bedre arkitektur

Wellinger setter pris på at det finnes en arkitekturdebatt i Norge. Samtidig understreker han at Arkitekturopprøret kan ha en tendens til å forenkle utfordringene ved å fremheve klassisk arkitektur som den eneste riktige løsningen.

– Det finnes mange forskjellige løsninger på problemet, og disse løsningene må tilpasse seg de kontekstene vi befinner oss i, både geografisk og tidsmessig.

Likevel mener Wellinger at arkitekturdebatten har hatt positiv effekt på byutvikling, samtidig som at han er kritisk til dens funksjon videre.

– Narrativet om motsetningen mellom det klassiske og det modernistiske har satt fokus på en viktig debatt. Samtidig fører ikke en slik polarisering til bedre arkitektur og byutvikling.

Videre forklarer han hva som inngår i god arkitektur.

– God arkitektur krever samarbeid, en pluralistisk holdning som aksepterer ulike estetiske uttrykk, og en bevissthet om at hver løsning må tilpasses sin spesifikke lokale kontekst.

OMSORGSFULL: Lærer ved arkitekturutdanningen på NTNU Trond Eide, vil ha arkitektur som er omsorgsfullt laget. Foto: Privat

Modernismen som det onde og klassisismen som det gode

Trond Eide underviser på arkitekturutdanningen ved NTNU. Han forteller at streiken blant arkitekturstudentene ved NTH i 1930 skapte en endring i arkitekturutdanningen hvor modernismen dominerte i flere tiår.

– Det er ikke tilfellet nå lenger. Jeg er opptatt av at alle epoker kan leve side om side, og jeg er spesielt opptatt av at studentene finner seg selv som arkitekter, uavhengig av stil og tradisjon.

Han er i likhet med Wellinger glad for at arkitekturdebatten er satt på dagsordenen og tar avstand fra polariseringen.

– Det blir litt karikert når den allmenne arkitekturdebatten blir en kamp mellom modernismen som det onde og klassisismen som det gode. Etter min oppfatning handler ikke dette om stil, men om omsorg for skjønnhet, kvalitet, varighet og at det skal være godt å bo i og bruke.

Han legger også til at alle arkitekter er opptatt av forskjellige ting. Enkelte er mest interesserte i planløsning, mens andre er mer opptatte av det dekorative.

– Det er så mange kriterier for og innfallsvinkler til arkitektur at det kan være vanskelig å enes om det, også for fagfolk.

Norge skiller seg ut

Eide peker på at dagens byutvikling er preget av et kortsiktig perspektiv hvor man bygger for å selge uten å nødvendigvis tenke på arkitektonisk estetikk, kvalitet eller varighet.

Han mener at boligmarkedet har utviklet seg slik at kjøpere i praksis investerer i prosjekter før de er ferdigstilte, og at økonomiske hensyn ofte veier tyngre enn materialbruk og håndverksmessig kvalitet.

– Kjøpere av nybygde leiligheter får ikke sett det de kjøper annet enn på tegning, og ingen forstår egentlig en tegning. Kjøperne betaler derfor millioner for en leilighet av papp og plast, uten returret.

PAPP OG PLAST: Arkitekturlærer Eide mener at byggherrer kjøper bygg uten å ha et reelt forhold til sluttproduktet.

Ifølge Eide får dette konsekvenser for både holdbarhet og arkitektonisk kvalitet.

– En bygning er aldri sterkere enn det svakeste leddet, og det svakeste leddet i dag er ofte en rull med teip.

Også Wellinger mener kortsiktigheten til de norske utviklingsmodellene kommer av at de er påvirket av økonomiske hensyn, og at dette går på bekostning av kvalitet, ofte estetisk kvalitet.

– Det er dette som gjør at vi skiller oss fra andre europeiske land, som i større grad ser ut til å mestre kvalitet i sin byutvikling.

– Det bygges bare stygge kasser

Det står dårlig til med arkitekturen i Trondheim, mener Sourouri. Likevel peker han på hvordan det nye toalettet i jugendstil i Lademoparken skapte folkelig begeistring.

– Komisk nok er det et offentlig toalett, men det er fint, så det er like viktig som alle andre bygg. Ellers er arkitekturutviklingen i Trondheim like tragisk som i resten av landet, det bygges bare stygge kasser.

Sourouri fremhever også Trond Åm som en positiv stemme i Trondheims nye byråd for byutvikling.

– Han er en av få politikere som har noen reflekterte meninger om arkitektur og byutvikling, og som tør å snakke om stygt og pent, så det blir spennende å se hva han får til, sier Sourouri.

Eide fremhever Nye hjorten teater som et godt utført stykke arkitektur her i Trondheim. Han forteller videre hva det er han ønsker seg med arkitektur.

– Jeg ønsker meg en arkitektur som er omsorgsfullt laget, altså noe som er teknisk godt, godt å se på, godt å bruke og bo i og som kan vare lenge. **UD**

FIN ARKITEKTUR: Trondheim tinghus blir trukket frem som eksempel på et pent bygg.

ARKITEKTURSTUDIE: Studenten Jo August Bernitzen Landfald mener at det som bygges bør ha en hensikt.

Å HA MATTE I FINGRENE

Noah studerer fysikk og matematikk uten å kunne se. Sammen med skrivesekretæren Einar lager han systemet som NTNU mangler.

TEKST: Edi Dumitru Galane og Emma Linnéa Holm-Ross
FOTO: Ingve Aleksander Hetland

Det er rolig i rommet, men ikke stille. Noah Arnøys tastatur gjør teksten på skjermen om til blindeskrift, linje for linje, mens en opplesningsstemme leser samme tekst høyt.

– Jeg ser absolutt ingenting, og hørselen min er kraftig nedsatt. Når det blir mye støy eller folk står litt for langt unna, mister jeg ofte det som blir sagt, sier Noah.

Lese- og skrivesekretær Einar Rye flytter et glass noen centimeter, akkurat nok til at det ikke står i veien.

– Jeg satte glasset litt til venstre, sier han.

Noah kan lese tekst med fingrene, men når ting blir gjort visuelt eller uten signal, mister han tilgangen. Ofte er det små detaljer som avgjør om en situasjon flyter eller stopper.

En studenthverdag på andre premisser

Noah liker best når byen er litt roligere og når samtaler får gå i normalt tempo.

– Jeg liker å gå på kafé, Hevd er favoritten. Jeg trives best når det ikke er for mye ståk.

Han elsker å være i bevegelse, og han har funnet sin egen vei inn i klatring med topptau.

PUNKTSKRIFT: Prik for prikk blir teksten på skjermen til blindeskrift i fingertuppene.

– Jeg får beskjed om «foten til klokken tre, der har du et fottak», og så klatrer jeg, forklarer Noah.

For ham er kroppen et verktøy for å forstå og visualisere verden. Han beskriver at konkrete mål gir trygghet.

– Hvis noen sier «grøften er to meter bred», så vet jeg hva det betyr, og da tør jeg.

Når det ytre bildet mangler, handler det om å få det på innsiden.

– Jeg lærer taktilt. Men det taktile er jo i tredje dimensjon, så jeg får et visuelt bilde likevel, sier Noah.

Et fag som forutsetter syn

Matematikk og fysikk er emner fulle av figurer, grafer og symboler som det er forventet at du skal kunne hente ut informasjon fra.

– Jeg har hatt matte i hodet siden jeg var fire–fem år. Jeg valgte dette fordi det er det jeg vil drive med, forteller Noah.

MÅLRETTET: Noah Arnøy studerer fysikk og matematikk på sine egne premisser.

Mot slutten av videregående oppdaget han nøyaktig hvor mye ekstraarbeid lærerne gjorde så han kunne følge undervisningen.

– Lærerne mine satt på fritiden og tegnet figurer, omskrev oppgaver og gjorde det mulig for meg å ta fagene, sier Noah.

På universitetet forsvant det stillaset, uten at noe tok over.

– Jeg var nok litt naiv, for jeg skjønnte ikke hvor vanskelig det faktisk skulle bli å gjøre alt alene, sier Noah.

Noahs skrivesekretær, Einar, forklarer at mye i matematikken er laget for øyet, og at det vi forstår visuelt sjelden forklares i teksten.

– Når en oppgave kommer med en figur eller graf, må vi først gjøre figuren om til språk, presiserer Einar.

Noah har ingen problem med å forstå innhold og pensum når det først blir gjort tilgjengelig. Problemet er at det sjelden er lagt frem på en måte som lar ham jobbe alene.

“Jeg har hatt matte i hodet siden jeg var fire–fem år. Jeg valgte dette fordi det er det jeg vil drive med.”

– Det er veldig vanskelig å studere matematikk når man er blind, fordi det er ingen i Norge som har gjort det før ham, mener Einar.

Ifølge Einar er Noah en pioner.

– Det er ingen blinde i Norge som har begynt på et sånt type studie i ingeniørfag, og som har stått på eksamen. Så sånn sett er Noah den første, hevder Einar.

Mye vilje, lite struktur

– Tilretteleggingen har vært ganske vanskelig, eller mer riktig: Det er så få i min situasjon at folk ikke vet hvordan de skal tilrettelegge, poengterer Noah.

Einar forteller at laboratorieøvelser og andre praktiske vurderinger har måttet forhandles frem for hvert emne.

– Hvert emne har sin fagstab og sin metode, så hvert semester må vi begynne på nytt, sier Einar.

Han forklarer at mye tid går med til møter, e-poster og avklaringer før emnet i det hele tatt kan starte.

ARM I ARM: Et samarbeid som etter hvert ble et vennskap.

– Vi bruker masse tid på tilrettelegging, eksamenskontor og emneansvarlige, i tillegg til det faglige.

Noah beskriver det som en stafett.

– Jeg blir sendt videre til neste person, og så må vi forklare det samme på nytt.

På universitetet har du ikke en kontaktlærer på samme måte som før, og det merkes når alt må bygges fra bunnen av og alt administrativt ligger på Noah og hans hjelper, understreker Einar.

Eksamen på et fremmed format

Den første eksamenen Noah hadde på NTNU var ikke oversatt til punktskrift. Det kunne de ha ordnet, dersom en oversetter fikk tilgang på eksamenen på forhånd. Men det lot seg ikke gjøre.

– NTNU nektet å gi fra seg eksamenen før eksamensstart, forklarer Einar.

Løsningen ble et eget rom, ekstra tid og et uvanlig arbeidsopplegg.

– Jeg leste opp alle oppgavene, Noah tok meg gjennom hva vi skulle gjøre, og så skrev jeg ned alt han sa mens en eksamensvakt fulgte med, sier Einar.

Da besvarelsen ble levert, så den ut som alle andre, ifølge Einar.

– Sensorene som rettet visste jo ikke at han var blind.

Det mest tidkrevende er oppgaver som forutsetter at du kan se et bilde og begynne å regne med en gang, ifølge Einar.

– Det du får er en graf eller en figur, og så må jeg prøve å beskrive den så han kan jobbe videre.

Noah sier at han kan visualisere, men at det er vanskelig når han ikke kan lese det selv.

– Jeg klarer det, men det tar vanvittig mye kapasitet.

Leder ved Enhet for inkluderende læringsmiljø på NTNU, Reidar Angell Hansen, bekrefter at NTNU ikke har kompetanse til å produsere eksamensoppgaver i punktskrift selv.

– Vi er avhengige av å samarbeide med eksterne aktører for dette. I Norge

er det Biblioteket for tilrettelagt litteratur som har ansvaret for å levere tilrettelagt studielitteratur og pensum for blinde og svaksynte.

Han forklarer at tilretteleggingskontoret kan samarbeide med dem for å gi studenten eksamen i egnet format.

– Men for å gjøre det, må vi ha tilstrekkelig med tid og kunne sørge for at person- og informasjons sikkerhet er ivarettatt, skriver Hansen.

Enhetslederen forteller at NTNU etterstreber å sikre like utdanningsmuligheter for studenter med funksjonsnedsettelse, også for blinde studenter.

– NTNU arbeider kontinuerlig med å fjerne barrierer og gjøre universitetet mer tilgjengelig, skriver Hansen.

Å jobbe to hundre prosent

Synet er heller ikke Noahs eneste utfordring.

– Jeg har blitt mer og mer døv etter hvert, og jeg kommer til å miste så mye hørsel at situasjonen vil bli enda mer utfordrende, sier Noah.

Einar presiserer derfor at det er utrolig viktig at arbeidet med tilgjengeliggjøring gjøres nå.

– Jo mer som kan flyttes over i noe Noah kan lese selv, desto mindre sårbart blir alt.

Einar sier det ikke bare er emnene som tar tid. Forarbeidet som må til for å få tilgang til dem er ofte en demper.

– Det handler ikke bare om å lære, men om hvor mye ekstra arbeid som må til for å få læringen i gang, forklarer han.

En heltidsstudent jobber hundre prosent, men for Noah er dette annerledes, utdyper han.

– Jeg må jobbe på en måte som føles som to hundre prosent.

Noah forteller at utfordringer som støy og det å snakke med folk som står på avstand gjør at hørselstapet blir en praktisk utfordring i hverdagen, ikke bare en diagnose.

– Det tar ekstra mye energi. I hvert fall når det blir for mange folk eller folk står for langt unna.

Han må derfor bruke ekstra tid på å forklare helt grunnleggende ting til folk han møter.

– Jeg må ofte starte med å si at jeg er blind, og så forklare hva som faktisk fungerer for meg.

Einar mener at det er tydelig at det mangler systemer i det offentlige – ikke bare på universitetet – for å møte slike utfordringer som Noah har.

– Alt krever mer, og det merkes når du både må oversette undervisning og skape systemer som mangler for blinde og tunghørte.

Startstreken flyttes

Noah er på andreåret, men hans studiehverdag kan ikke sammenlignes med andre studenter på fysikk og matematikk.

– På førsteåret fikk jeg ikke til et eneste fag. Og når jeg ikke kan lese pensum, hjelper det lite at jeg har motivasjon, sier Noah.

Einar utdyper at de har lagt opp studieplanen etter hva som faktisk lar seg gjøre, ikke etter den foreslåtte planen på nettsiden.

“Når jeg ikke kan lese pensum, hjelper det lite at jeg har motivasjon.”

TILRETTELEGGGER: Enhetsleder Reidar Angell Hansen forteller at Biblioteket for tilrettelagt litteratur er ansvarlig for å oversette eksamensoppgaver. Foto: Hedda Aker

– Vi tar emner litt etter hvert som de blir tilgjengelige for Noah.

Videre forklarer han at mange undervisere er positive, men at initiativet ofte må komme fra ham og Noah.

– Folk vil gjerne hjelpe, men når alt må settes i gang på nytt for hvert emne så hadde det vært enormt nyttig med noen som kan gå i møter før studiestart og si: «Dette er de tingene som må være på plass», uten at det ansvaret lå på Noah.

Mer enn en assistent

Einar kom inn i dette gjennom en rolle som hørtes enklere ut enn den ble.

– Jeg søkte på noe som het lese- og skrivesekretær, og det var alt jeg trodde jeg skulle gjøre.

Som lese- og skrivesekretær er han formelt ansatt via Nav for å hjelpe Noah med nøyaktig det, forklarer Einar.

– Det er arbeidsbeskrivelsen min på papiret, men det ble raskt tydelig at stillingen krevde mer enn noen som kan lese høyt.

For å kunne forklare Noah pensumet, er det essensielt at Einar kan matematikk godt.

– Jeg er ikke bare en sekretær, men også en underviser. Det holder ikke å være et par øyne og en stemme; du må kunne faget og forklare det, sier Einar.

Fra ansatt til venn

Et slikt samarbeid blir tett.

– Vi går arm i arm gjennom Trondheim, og det gjør jeg nesten ikke med noen andre, sier Einar og smiler.

Sammen med Noahs to andre hjelpere, prøver de å lage små rutiner som ikke bare handler om pensum og møter.

– Det er fint å få struktur på det sosiale også, ikke bare det faglige, sier Einar.

Han forteller at de allerede tenker på hvem som skal ta over når han selv er ferdig.

– Vi må rekruttere flere som kan fagene Noah skal ha, ellers blir ordningen for skjor.

Spesielt ser de etter fysikk- og matematikkstudenter som er tidlige i løpet, spesielt fra andre og tredje året, som kan jobbe med Noah i emnene som de selv nettopp har hatt.

SEKRETÆREN: Mellom pensum, møter og e-poster står Einar Rye for overseffelsen.

Veien videre

Einar sier de kjente et gjennombrudd dagen før intervjuet, og at det endret hvordan de ser på resten av studieløpet.

– Vi hadde et lite gjennombrudd i Latex, et språk som matematiske og forskningsartikler skrives på, og noe Noah nå kan lese på tastaturet sitt. Latex er altså matematikken i råtekst, før den blir pen i pdf-er og bøker.

Einar forteller at Noah nylig leste sitt første kapittel alene, uten at noen satt ved siden av og forklarte hvert tegn.

– Det gir et skikkelig motivasjonsløft å kunne lese pensum uten bistand, forteller Noah.

Einar sier at neste steg er at Noah også skal bruke dette formatet til å skrive og levere oppgaver selv.

– Hvis Noah kan lese og skrive i Latex, kan han jobbe mer selvstendig, sier Einar.

Når de snakker om hva som burde endres, handler det raskt om dem som kommer etter.

– Det burde ikke være improvisasjon hver gang en blind student begynner, sier Einar.

Han ønsker seg standardformater for pensum, øvinger og eksamensformer.

– Hvis tilgjengelige formater lå klare, blir ikke oppstarten av hvert semester

“Vi går arm i arm gjennom Trondheim, og det gjør jeg nesten ikke med noen andre.”

preget av venting og utallige e-poster, sier han.

Hansen ved NTNUs tilretteleggingskontor oppklarer at faglige krav og undervisningsformer varierer og derfor kan man ikke overføre tilrettelegging mellom emner.

– Tilrettelegging skal aldri svekke de faglige kravene, og derfor er det nødvendig å vurdere behov særskilt i hvert enkelt emne.

Noah poengterer at universitetet trenger en plan, ikke en midlertidig løsning.

– Lag en pakke: Det kommer en blind student, og da må dette være på plass.

Han legger til at han ikke ber om lavere krav, bare en reell mulighet til å møte dem.

– Jeg vil gjøre emnene på ordentlig, men rammene må faktisk gjøre det mulig å studere, avslutter Noah. **UD**

TEKST: Miriam Tvinneim | FOTO: Matias Straume Mørland | ILLUSTRASJON: Oliva Terese Isaksen

BYGG DEG UT AV HUSLEIEN

Hvis du er lei av å betale flere tusen i måneden til en fremmed huseier, kan alternativet være et mikrohus.

Hvis du er lei av å betale flere tusen i måneden til en fremmed huseier, kan alternativet være et mikrohus.

Pasi Aalto er arkitekt og ansatt ved NTNU. Han har selv bygget et såkalt mikrohus som nå er plassert på Gløshaugen. Et av rommene kan hektes på og av, så størrelsen på huset varierer mellom tolv og atten kvadratmeter.

– Jeg har bygget et mikrohus som brukes til forskning. Det er ikke en bolig, men heller et prosjekt vi bruker for å undersøke kompakte boformer.

Kompakte boformer er en betegnelse på arealeffektive boliger, og begrepet brukes ofte om leiligheter i et større kompleks. Et mikrohus er derimot en miniaturutgave av en fullstendig enebolig.

Likevel egner Aaltos mikrohus seg godt til å forske på livet i små leiligheter.

– Vi har for eksempel hatt barn på besøk. Det er ganske interessant å se fordi boligstørrelsen gjør at huset egner seg perfekt til klatring.

Bygget på forskning

Ved å bygge et hus fra bunnen av har Aalto fått utforske hva som er mulig å få til på egen hånd. Han har bevisst lagt inn noen smarte løsninger for forskningens skyld.

– Det er designet inn to variabler. Den første er at huset er på tilhenger, så du kan flytte på det og endre omgivelsene. Det andre er at den bakerste tredjedelen kan byttes ut. Slik kan du endre romkomposisjonen og se om du endrer adferd hvis du har tilgang til et ekstra rom.

Mikrohus er ofte bygget med mange gjennomtenkte løsninger, men det er likevel mange utfordringer som må tas i betraktning.

– Vi vet fra annen forskning at idet du lager veldig kompakte boliger, blir de sosiale funksjonene utenfor hjemmet viktigere.

Likevel er det mye som taler for å tenke mer kompakt når det kommer til boligbygging.

– Vi har ikke nok ressurser til å bygge oss ut av eldrebølgen. Det er jo mye fokus på hvor mange kvadratmeter folk har, men lite snakk om hvor høy kvalitet boligene har, forklarer arkitekten.

Aalto mener at man kan lage noe veldig funksjonelt og bra til tross for at man har få kvadratmeter.

– Det fungerer for noen livsfaser i alle fall, sier han.

Bærekraftens «stygge andunge»

Det er definitivt et bærekraftig aspekt i det å tenke mer arealeffektivt, men Aalto understreker at det er svært situasjonsbasert om mikrohus er løsningen.

– Mikrohus er litt «den stygge andungen» når det kommer til bærekraft. En yttervegg krever mye mer materiale enn en innervegg. I småhus må du gjerne ha flere yttervegger, men på den positive siden trenger man nesten ingen oppvarming om sommeren.

MINIMALT: Arkitekt og forsker Pasi Aalto vil ikke bare bygge smått, men også forske på hva det småe gjør med oss.

Aalto forteller at frem til ganske langt utpå høsten er en persons kroppsvarme nok til å varme opp de små rommene. Han mener vi må bli mer påpasselige på hva vi bruker arealer til.

– Arealmessig er mikrohus bærekraftig, hevder han.

Får deg til å prioritere

Aaltos forskningsprosjekt er pågående, og resultatene er ikke klare ennå. Likevel kan han si noe om de uforutsette fordelene med å ha lite plass.

– En norsk barnefamilie eier gjerne store mengder skiutstyr, skøyter og akebrett, som de ender opp med å bruke kun én gang.

– Hvis du er litt mer bevisst på ditt eget materialforbruk klarer du kanskje å prioritere på forhånd, før du har kjøpt alle de tingene.

Aalto avslutter med et samfunnsbudskap.

– Vi må tenke mye mer helhetlig om ressursbruken vår. Vi må tenke på byggemateriale og areal. I norsk sammenheng: Hvor mye av de globale ressursene skal vi bruke på å bygge vår tredje hytte i Norge?

Student med dilla på minihus

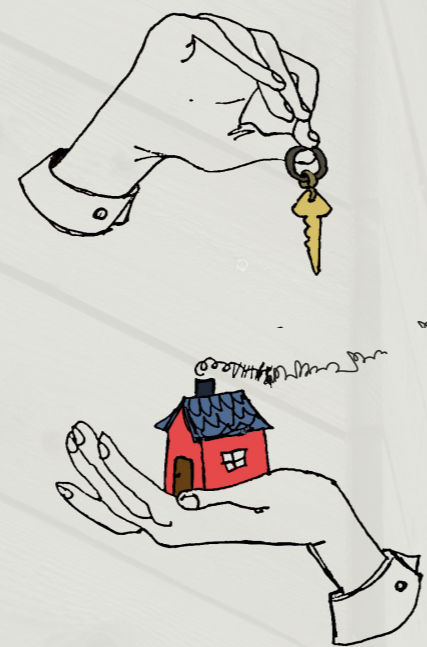
Espen Oliver Eye Sales Færavaa da Silva er arkitektstudent ved NTNU. Der de fleste studentene på Gløshaugen må betale husleie, skiller da Silva seg ut, da han allerede har bygget sin egen bolig.

– Jeg tok meg et friår fra studiet og jobbet i Oslo på arkitektkontor. Jeg bodde hos mamma, og da var det en periode jeg ikke betalte leie. Da innså jeg at lenge hadde 6000 kroner i måneden gått til en privat eier som ikke brydde seg om meg.

Det tok ikke lang tid før da Silva bestemte seg for å gjøre noe med dette.

– Jeg ble motivert til å finne en måte å bo uten å betale leie. Jeg besøkte noen folk her i Trondheim som bodde i minihus og begynte å få skikkelig dilla på det.

MODULÆRT: Aaltos mikrohus står på Gløshaugen og er på tolv til atten kvadratmeter, avhengig av om «påbygget» er heklet på.

Fra drøm til virkelighet

da Silva gjennomførte sitt første reelle boligprosjekt tidligere i karrieren enn de fleste arkitekter. Selv om det var et pauseår fra studiet, fikk han definitivt tilegnet seg mye relevant erfaring.

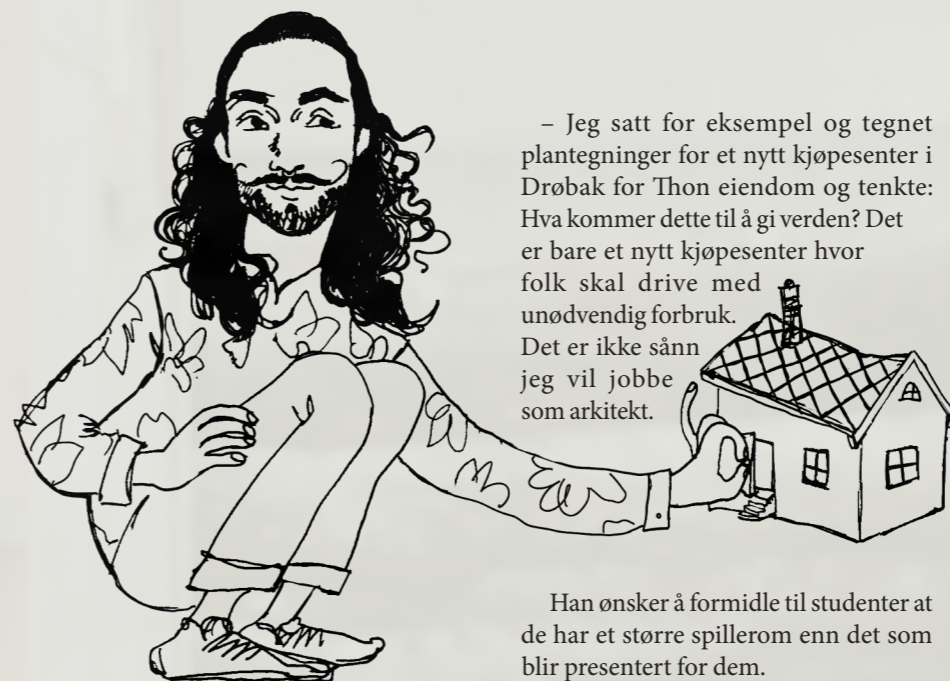
– Som arkitekt er det drømmen å skulle bygge sitt eget hus og nå hadde jeg faktisk muligheten til det.

Høsten 2024 begynte han å tegne.

– Først var det en hypotetisk oppgave fordi jeg skulle lære nye 3D-modelleringsverktøy, men etter hvert ble det et reelt prosjekt.

Han satset på å benytte seg av brukte materialer.

– Mye plukket jeg opp gratis. Materialene falt til slutt på 20 000 kroner, og den største utgiften var tilhengeren til 80 000.

– Jeg satt for eksempel og tegnet plantegninger for et nytt kjøpesenter i Drøbak for Thon eiendom og tenkte: Hva kommer dette til å gi verden? Det er bare et nytt kjøpesenter hvor folk skal drive med unødvendig forbruk.

Det er ikke sånn jeg vil jobbe som arkitekt.

Han ønsker å formidle til studenter at de har et større spillerom enn det som blir presentert for dem.

– Det finnes faktisk alternativer til åreis med hybelleie. Man kan ta tak i mer enn man tror. Man kan bygge ting selv.

Han hevder at å ta eierskap kan gi livet mening.

– Man blir overrasket over alt man får til, selv om samfunnet ikke legger til rette for det. **UD**

Et hus med menneskeverdi

Det gjenstår fortsatt litt arbeid før da Silva kan flytte inn permanent, men han beskriver den gode følelsen av å gå til sengs omgitt av ting han selv har skapt.

– Det er noe annet å sove i et hjem som du har bygget helt fra grunnen av.

I løpet av sommeren før studiene begynte igjen, tilbrakte han mye tid på å ferdigstille prosjektet.

– Da sov jeg på hemsene i huset. Jeg lå der og så meg rundt: Alt dette har jeg bygget, liksom.

Han mener at flere fortjener å føle seg mer hjemme i sitt eget hus, men at noen grunnleggende samfunnsstrukturer forhindrer flesteparten fra å gjøre det.

– Vi er vant med å tenke på hus som et markedsprodukt, noe vi kjøper og eier.

Som arkitekt preges da Silva av disse tankene.

– Vi ser på pengeverdien fremfor menneskeverdien.

Han har stort sett hatt dette som et selvstendig prosjekt, helt uavhengig av studiet han går.

– Arkitektstudiet har generelt ikke vært en inspirasjonskilde for prosjektet. Man utdanner ikke arkitekter til å tenke kritisk, men heller til å gjøre det de blir bedt om.

Da han hadde friår og jobbet på arkitektkontor skjønte da Silva hvor lite arkitektbransjen jobber med menneskelige kvaliteter.

INNSATS: Arkitektstudent Espen Oliver Eye Sales Færavaa da Silva har funnet en måte å bo på uten å betale leie.

ØKONOMISK: Det kostet 20 000 i materialer og 80 000 for å få huset på hjul. Foto: Privat

En amatørs beretning:

Skliende studenter suser i sklia

TEKST: Lise Strand | FOTO: Grigore Cazacu | ILLUSTRASJON: Lea Lauvland Longa

Det starta som ei lita gruppe studenter som likte vannsklie. Nå er de blitt en offisiell NTNUI-klubb.

I vannskliemiljøet er målet å være «glatt», noe som vil si at man er rask og smidig i sklia. Er man derimot «klebrig», går det treigt og sekundende tikker før man havner nederst i landingssona.

– Jeg har begynt å bruke begrepa i overført betydning i dagligtalen. Om noe går bra, så er det glatt, forteller Gaute Bergan, som er sportslig ansvarlig for klubben.

Tidsforskjellen mellom de aller beste utøverne i vannsklie er kun noen hundredels sekunder. Leder for NTNUI vannsklie, Aurora Gagama, forklarer hvordan man kaster seg inn i sklia for å få best mulig fart.

– Fordi huden glir bedre enn badetøy, er det viktig at så lite som mulig av tøyet er i kontakt med sklia. Så er innkastet viktig, og man bør ha fart og en god pendel slik at man lander sømløst i ett med sklia.

Det er to ulike teknikker som egner seg best for å gjøre seg så rask – altså, så glatt – som mulig. Gagama forteller om teknikken hun foretrekker.

– Jeg bruker en sitteteknikk, hvor jeg sitter oppreist i sklia og lener overkroppen framover over kryssa ankler. Målet er at så lite som mulig av huden kommer i kontakt med sklia, forklarer hun.

Bergan viser en teknikk som er mer gjenkjennelig for noen med et utrent øye. Han kaller det for trepunktsteknikken. Man ligger på ryggen og skal ha to punkter ved skulderbladene og én av hælene i kontakt med sklia.

– I innkastet, når du slenger deg inn, skal du ikke smelle ned i sklia, men heller bli en naturlig del av den i møtet. Målet er å bli så akvodynamisk som mulig, altså at kroppen gjør minst mulig motstand i bevegelsen gjennom vannet. Hoftene må opp, og kroppen må holdes stram i en bue, forklarer Bergan.

GLATT: Aurora Gagama viser til sitteteknikken hun foretrekker i vannsklia.

Å mestre kunsten å skli

Det er verdt å prøve ut begge metodene for å finne sin foretrukne teknikk, fordi hvilken utøver som viser seg å være glattest avhenger verken av kjønn eller fysikk.

– Det er ingen åpenbare kroppslige fordeler man trenger for å skli raskt. Man er nødt til å finne sin egen stil og teknikk som passer best for sin kropp, sier Gagama.

Det er lite som skal til før man merker mestring i sklia. Etter å ha fått noen få føringer på teknikk, har man allerede slått sin egen personlige rekord ned sklia.

– Det trengs bare éi økt med vannsklietrening, så er man bedre enn alle vennene sine, sier Bergan og meiner selvsagt de vennene som ikke terper teknikk i sklia ukentlig.

Det hender jo at man befinner seg på badeland utstyrt med vannsklier. Bergan meiner derfor at det kan være en nyttig egenskap å ha med seg.

– Av og til havner man på badeland, og da er det gøy å vise hva man duger til i sklia, sier han.

En studentsport utenom det vanlige

Bergan er en av veteranene i sporten og blei pådriver for vannsklie blant Trondheims studenter for rundt et år siden.

– Vi begynte å dra jevnlig med en liten gjeng for å trene. Det blei fler og fler som var gira på disse uorganiserte treningene, forklarer han.

I løpet av året blei treningene og gruppa gradvis mer organiserte. Det å bli en offisiell idrettsklubb for NTNUI var drømmen fra start.

– På høsten begynte det å demre for oss at det faktisk var ei mulighet, og i november blei vi offisielt en del av NTNUI. Dette er ei av de første offisielle treningsøktene vi har, sier Bergan.

Det å trene vannsklie er ikke noe hokuspokus. De ukentlige treningene foregår i den sklia på Pirbadet som har tidtaker. Her roterer studentene på å skli ned, før det bærer opp igjen til toppen av sklia. Det sosialieres i køen mens man venter på neste tur.

«Vannskliesporten er kanskje ikke den mest seriøse idretten, og derfor er det viktig for oss at vi tar det sosiale seriøst.»

RASK: For å være glatt i sklia, er teknikk det viktigste.

SKLISTILLING: Det er to mulige teknikker for å oppnå best resultat i sklia, enten sitteteknikken eller trepunktsteknikken.

SUVERENE SKLIERE: Leder i NTNUI vannsklie Aurora Gagama og sportsansvarlig Gaute Bergan viser at størrelse ikke har noe å si i vannsklia.

STILPOENG: Gaute Bergan sier at vannskliesporten ikke alltid trenger å være så seriøs.

– Vannskliesporten er kanskje ikke den mest seriøse idretten, og derfor er det viktig for oss at vi tar det sosiale seriøst, mener Bergan.

For at ei tid skal godkjennes, må den bevitnes. Det blir dermed rask kultur for at en gjeng venter i bunnen av sklia på nestemann, i tilfelle det viser seg at de slår rekorden sin.

– Som referansepunkt vil ei tid under elleve sekunder for menn og tolv sekunder for damer være veldig imponerende, sier Bergan.

Da får man selvsagt storslått applaus av heiangjengen som venter på seg.

– Vi ønsker at så mange som mulig skal få oppleve glede av å skli i vannsklie. Det er et engasjerende miljø å være en del av, der trening også kan være lek, sier Bergan.

Det er åpenbart mye leikenhet og kreativitet i organiseringa av denne noe uvanlige sporten. Det sosiale tas på alvor, og klubben har planer om å lage festlige arrangementer utenom skliing også.

– Vi vil også lansere «after-skli» som et månedlig konsept etter trening, forteller Bergan.

Som vannsklieamatør er det lett å merke hvor avhengighetsskapende

denne sporten kan være, selv etter bare éi trening. At det ikke krever større ferdigheter enn litt kjernemuskulatur og adrenalinjag, gjør at sporten er noe de fleste kan like. **UD**

Journalisten har i etterkant av intervjuet meldt seg inn i klubben, og blitt en del av styret til NTNUI vannsklie.

TEKST: Margit Adde | ILLUSTRASJON: Lea Lauvland Longva

Studentens syklusguide

Hvordan kan man planlegge studiehverdagen ut ifra menstruasjonssyklusen?

De fire fasene i syklusen har sine fordeler og ulemper som følge av endringer i hormonnivåene. Fysioterapeut Marlene Danielsen ved Bekken og barn forteller at å bli kjent med egen syklus kan være nyttig for å vite hvordan man kan legge opp hverdagen.

– Follikulærfase og eggøsning er «prime time» for å prestere, fordi da er østrogennivået høyt. I lutealfasen burde man derimot spare mer på energien.

Hun påpeker at hver enkelt burde kjenne etter hva som tar energi.

– Kanskje burde energikrevende ting, som å møte nye mennesker, komme i andre rekke om man vil fokusere på studiene.

Danielsen forteller at tungt pensum burde leses i follikulærfasen når man opplever et høyt energinivå.

– På dager hvor man har overskudd burde man fokusere på krevende fag fremfor fag man opplever som enklere.

En av grunnene til at hun oppfordrer kvinner til å bli kjent med egen kropp er at ikke alle vil oppleve syklusen likt.

– Det er ikke én guide som passer til alle. Jeg oppfordrer alle til å finne en løsning som fungerer best for dem.

Skriv dagbok

Kostholdsveileder og hormonterapeut Helen Aasrud mener at kunnskap om egen syklus er essensielt for at kvinner skal kunne ta gode valg i hverdagen. Hun har sin egen praksis hvor hun hjelper kvinner med blant annet hormonell ubalanse.

– Samfunnet vårt er på ingen måte lagt opp etter hormonsyklusen. Derfor er det så viktig å lytte til kroppen og få kunnskap om egen syklus.

Aasrud oppfordrer alle til å bli kjent med egen syklus ved å for eksempel skrive dagbok hvor man noterer endringer man merker gjennom måneden.

– Skriv ned om du merker vektøkning, om brystene eller sexlysten din endrer seg. Endringer gjennom syklusen er vanlig, men når endringene oppleves som store og kjipe, tyder det på at noe ikke er i orden.

Prevensjon og prestasjon

Aasrud understreker at det er først når man har kunnskap om egen kropp at man kan ta valg for å forbedre hverdagen.

– Hensikten med dette er blant annet å finne ut om man burde benytte seg av hormonpreparater.

Hun forteller at det i gjennomsnitt tar ti år fra første menstruasjon før kroppen har en stabil og velfungerende eggøsning og hormonproduksjon.

– Derfor synes jeg det er uheldig at hormonprevensjon som p-piller ofte presenteres som første løsning når unge kvinner opplever ubehag knyttet til syklusen. Man burde ha mest mulig kunnskap om sin egen syklus før man tar slike valg.

Aasrud mener at denne kunnskapen er spesielt viktig når man lever i et samfunn som vårt.

– Vi lever i et målrettet samfunn der prestasjon betyr mye. Når vi lever etter syklusen lærer vi samtidig å leve mer i prosessen og ikke fokusere like mye på målene.

Til slutt påpeker hun at vi ikke kan bruke menstruasjonssyklusen til å takle alle utfordringer i hverdagen.

– Eksamen kommer når den kommer, og det kan man ikke endre. Likevel kan vi alle skaffe kunnskap om oss selv.

Alle er forskjellige

Både Danielsen og Aasrud påpeker at tipsene deres baserer seg på studier av mange kvinners opplevelser. Faktorer som prevensjon, gener, stress og kosthold kan gjøre at syklusen oppleves forskjellig fra person til person.

Noen typer hormonprevensjon kan stoppe eggøsning og dermed i praksis skru av syklusen. De oppfordrer alle kvinner til å bli kjent med egen syklus for å finne de beste løsningene i hverdagen. **UD**

BALANSE: Aasrud påpeker at svingninger i hverdagen er naturlig, men om de oppleves som store og kjipe kan det tyde på at noe ikke er i orden. Foto: En glad kropp

INDIVIDUELT: Siden de fire fasene kan oppleves forskjellig, oppfordrer Danielsen alle kvinner til å bli bedre kjent med egen kropp. Foto: Bekken og barn

Vinter: Menstruasjon

Dette er starten av syklusen, og hormonnivåene er generelt lave. Det er da man blør, og mange føler seg slappe.

Tips:

- Prioriter søvn.
- Forsøk å lese pensum i rolig tempo.
- Repeter fagstoff fremfor å lære noe nytt.
- Lett fysisk aktivitet kan hjelpe mot smerter.

Vår: Follikulærfasen

Når det går mot vår, altså follikulærfasen, vil østrogennivået øke. Mange kjenner på økt energi og selvtillit.

Tips:

- Les det tunge pensumet.
- Du tåler å sove mindre.
- Du tåler å presse deg selv.

Høst: Lutealfasen

Når det går mot høst og man går inn i lutealfasen, vil progesteronnivået øke og mange kan kjenne seg slappe. Da er tiden inne for å roe ned arbeidsmengden før menstruasjonen begynner igjen.

Tips:

- Spar på energien din.
- Unngå å prestere stort i denne fasen. Dropp å holde et foredrag eller å ta for deg det tyngste kapittelet i boka.
- Fokuser på aktiviteter med lav intensitet som yoga eller pilates.
- Unngå stress.
- Sørg for å spise nok.

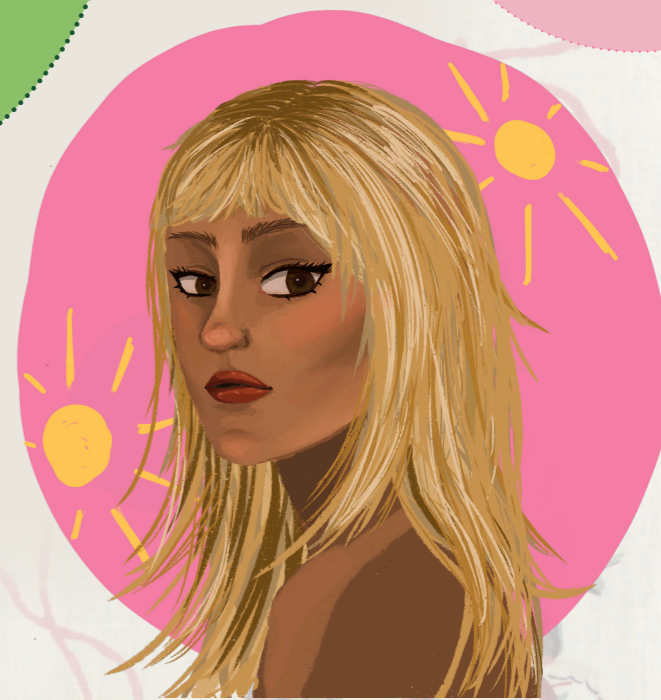

Sommer: Eggøsning

Eggøsning varer kun i noen få dager, og både østrogennivået og testosteronnivået øker. Man kan kjenne på økt sexlyst og energi.

Tips:

- Her gjelder det samme som i follikulærfasen.

RØDT KORT OG GULLBALL

TEKST: Kristoffer Ramsøy Fredriksen | ILLUSTRASJON: Anders Köhl

GULLBALL

De Olympiske leker varte i 16 dager, men de to hendelsene som fortjener denne utgavens røde kort og gullball skjedde i løpet av knappe 16 minutter.

For i en verden der Klæbo gjør rent bord og en tidligere verdensmester i kunstløp tar OL-gull i sitt comeback, hele tyve år gammel, er det likevel noe annet jeg setter høyere.

Nei, ikke den tsjekkiske ulvehunden Nazgul, selv om han nok er den første som krysser en olympisk mållinje for så å stikke nesen i rumpen på en av konkurrentene.

Men det er heller Johan Olav Botn, som mildt sagt har hatt en suboptimal oppladning til disse lekene, som fortjener heder i denne omgang. Det var han som fant lagkamerat Sivert Guttorm Bakken da han gikk bort natt til lille julaften i fjor.

Forståelig nok preget sjokket ham. Det hjalp heller ikke at han ble syk og ikke fikk stilt opp under Bakkens minnesmarkering i Oberstorf.

Derfor var han trolig en mann med mange tanker svirrende i hodet da han stilte til start i Anterselva.

Tyve strake treff, stilren teknikk og et tempo fra en annen verden drev ham fremover. «Dette var nærmest en religiøs opplevelse. Det var veldig spesielt», sa hovedpersonen selv om løpet.

At han hadde sin kamerat med seg var det ingen tvil om, og som han så riktig sa da han kom over målstreken og kunne konstatere at OL-gullet var i boks:

«Sivert, vi klarte det!»

RØDT KORT

Fem minutter etter at Botn hadde kommet i mål sto Sturla Holm Læg Reid, bronsemedaljør, borte hos NRK. Han hadde også noen i tankene da han gikk sisterunden.

For mannen hadde vært utro, må vite.

Og nettopp det skulle han nå fortelle hele verden.

Det var noen av de mest bisarre minuttene noensinne sendt på norsk TV. Ekspertene i studio prøvde å gjemme seg, intervjueren visste ikke hvor hun skulle gjøre av seg, og tilbake i Norge satt en eks og ble fornedret for andre gang.

For å sitere den legendariske skytterkommentatoren Ola Lunde: grov bom, både over, under, høyre og venstre.

Ikke bare er det emosjonelt manipulerende og direkte ubehagelig oppførsel, det endte også med å overskygge Johan Olav Botns ektefølte gest til sin avdøde kamerat.

Forhåpentligvis har han lært – han kom seg tross alt gjennom fire medaljeintervjuer uten å innrømme verken skattefusking, masterplagiat eller andre moralske ubekvemmeligheter.

En bom og fire treff der altså, men bommen fortjener grovere straff enn en 150 meters bomtur.

Kultur deler kultur:

Oscar-nominerte filmer som er verdt tiden din

Affeksjonsverdi eller *Marty Supreme* er selvfølgelig filmer det er verdt å se. Men det finnes mindre kjente nominasjoner som man heller burde rette oppmerksomheten sin mot.

TEKST: Eivind Karlsen Eines | ILLUSTRASJON: Oliva Terese Isaksen

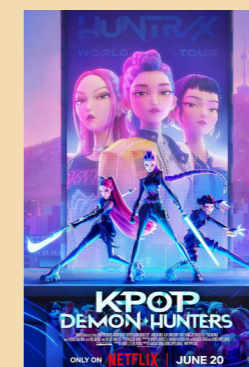
The Academy Awards er like rundt hjørnet. Seremonien har blitt en fadese, for år etter år blir utdelingen overskygget av fordømmene som naturligvis dannes overfor de høytstående menn som bestemmer alt. Men hvis man leter nøye nok kan det likevel finnes noen faktiske gullkorn blant Oscar-agnet. Filmene som trolig kommer tomhendt fra utdelingen fortjener ofte mer enn vinnerne selv.

Omslag: A24

If I Had Legs I'd Kick You (2025)

Rose Byrne, nominert til prisen for beste kvinnelige hovedrolle, leverer sitt livs beste prestasjon. Filmen er en metaforisk syretrip med tydelige inspirasjoner fra Safdie-brødrenes *Uncut Gems*. Byrne spiller en mor som må håndtere datterens mystiske sykdom, mannens fravær og en jobb som krever for mye av henne. Og når taket i leiligheten plutselig gir etter, renner glasset endelig over. Stilistisk sett er filmen noe for seg selv. Det er en rar og begrensende kinematografi som sparer på det meste og får seeren til å fortsette å både lete og gjette. Er du glad i thrillere og store prestasjoner vil dette være noe for deg.

Omslag: Sony Pictures Animation

KPop Demon Hunters (2025)

Årets Tiktok-sensasjon fikk hele to nominasjoner til årets utdeling (istedenfor det spådde antallet, null): beste animasjonsfilm og beste originale sang for «Golden». *KPop Demon Hunters* er en film som mange har oversett grunnet dens klisjéfylte og nærmest tabubelagte tematikk. Likevel klarer man ikke å dy seg fra å nikke med til årets absolutt beste koreograferte slåsscener, akkompagnert av årets lydspor. I tillegg er animasjonen noe av det mest lekne som har kommet blant nyere animasjonsfilmers ellers knusktørre stereotypier. Her er det bare å komme seg forbi fordømmene, for det som ligger bak er slager på slager og konstant latter.

Omslag: Jafar Panahi Film Productions

It Was Just an Accident (2025)

Skuffende nok er denne filmen kun nominert til prisene for beste internasjonale film og beste originalmanus. Dette er en film som fortjener mye mer grunnet filmens harde budskap, mørke humor og slående kinematografi. Den iranske filmen handler om en gruppe tidligere politiske fanger som tror de finner fangevokteren som torturerte dem. Gjennom absurde situasjoner klarer filmen å bruke bekmørk humor og like bekmørkt drama til å få deg til å le. Både av komedien, men også i mangel på annen kroppslig respons på de store dilemmaene og de alvorlige politiske undertonene i filmen. Det er ærlig, rått, latterlig og rett og slett en enestående opplevelse.

– SKRIVING ER JO JÆVLIG EGOISTISK

Forfatter Birger Emanuelen deler entusiastisk sine tanker om litteraturen og livet.

TEKST: Setaree Mastoury Christensen
FOTO: Kajo Bjørkaa De Riz
ILLUSTRASJON: Thomas Vevle Bruknapp

Rett fra Værnes kommer romanforfatter Birger Emanuelen hutrende inn i varmen på Sellanraa. Klokken har nettopp bikket fire, og noen knappe timer senere skal han gjeste en boksamtale i forbindelse med sin nyeste bokutgivelse, *Odyseen*. Med en kaffe og en øl stående foran seg gjør han seg klar for en spennende samtale.

Emanuelen forteller om det sterke hignet mange opplever etter å være forfatter, og beskriver det selv som en skade mer enn en gave. Likevel har han ingen planer om å legge yrket fra seg.

– Jeg tror at sånn som jeg er skrudd sammen så hadde jeg hatt et veldig miserabelt liv om jeg ikke kunne skrevet.

Han tror likevel at det hadde vært enklere å kunne uttrykke seg på en annen måte enn gjennom pennen, både for seg selv og alle dem rundt ham.

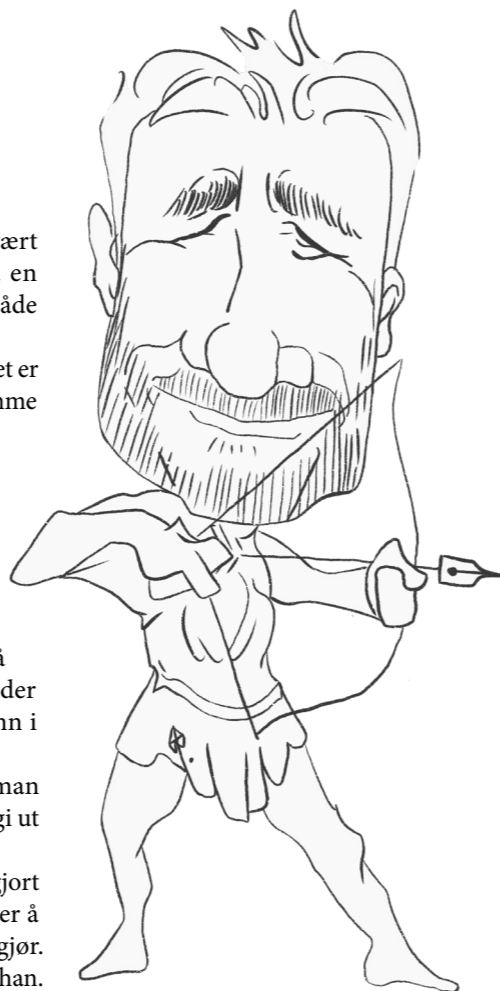
– Skrivning er jo jævlig egoistisk. Det er en måte å stenge verden ute for å komme nærmere den.

Studietid og usikkerhet

Skrivereisen hans startet for fullt da studentlivet begynte, og turen gikk til Trondheim. Han kjente et behov for å finne sin plass i byen, og etter mange år med skrivning på gutterommet, plukket han opp *Under Dusken* på campus og søkte seg inn i studentfrivilligheten.

– Man kan føle at det verste man kan gjøre som et menneske er å gi ut noe som andre ikke vil like.

Ifølge Emanuelen er det fort gjort å tenke at det viktigste i verden er å bli likt og verdsatt for det man gjør. Det kommer man ikke unna, sier han.

SKRIBENT: Emanuelen syns det er et nederlag å ikke skulle dele sine tanker. Foto: Bonnier norsk forlag

LITTERATUR: Emanuelen forstår godt at lesing ikke er det mest populære i verden. Foto: Bonnier norsk forlag

– Det er jo egentlig ikke noe rart at man føler det sånn. Det er jo en veldig ydmykende følelse å mislykkes.

Men han mener at det er verre å ikke uttrykke seg i det hele tatt.

– Det største og vanskeligste nederlaget er nok når man ikke deler det man gjør med noen.

Sosial kapital

Det er ikke bare en dans på roser å følge kallet sitt som forfatter. Dessverre har litteraturen ifølge Emanuelen blitt en måte å skaffe seg sosial kapital på.

– Min inngang til litteraturen var følelsen av det åpne og frie rommet der alt var lov. Det hadde ingenting med sosial kapital å gjøre. Det er så mange andre veier til anerkjennelse i dag som er mye lurere enn det å skrive.

Han utdypet videre at man begir seg ut i et ganske risikabelt sosialt rom når man skriver. Skillet mellom det fiktive og ikke-fiktive har fått en stor rolle, der det fiktive og selvbiografiske i bøker ofte knyttes til forfatteren.

– Det er ikke forfatterens rolle å rapportere virkeligheten, men å skape virkeligheten.

Emanuelen tror at dette er en forskjell som forfattere glemmer når de skriver autofiksjon, altså tekster med selvbiografiske elementer.

– I stedet for å forvandle erfaringer fra eget liv til litteratur, nøyer de seg med å rapportere fra egne traumer, som om oppriktighet i seg selv var kunst. De tømmer livet sitt utover leseren og kaller det mot. Og så sitter de i intervjuer og sørger over hvor vondt det var å skrive.

Det fiktive og ikke-fiktive har dermed fått større plass i hvordan forfattere fremstilles, mener Emanuelen. Likevel står han på sitt.

– For en roman er det helt uinteressant om noe har hendt i virkeligheten. Det eneste som betyr noe, er om det kjennes sant for den som leser.

Et ekko

Emanuelen opplever at litteraturhistorien først og fremst er en samtale mellom folk og legger til at det er en måte å komme nærmere et menneske du ikke kjenner.

– Det finnes et ekko i litteraturen hvor du kan tre inn i en samtale og være nær noen som har vært her før.

Forfatteren ser på litteratur som en måte å komme nær andre mennesker, men ikke nødvendigvis biografien eller myten rundt dem. Det du kommer nær, er måten de ser verden og tenker på.

– Det finnes noe eget ved hvert menneske, og det er nettopp det du kan se i bøker. Likevel er det en tidkrevende og kranglete måte å se verden på, så det er ikke rart at ikke alle sitter og leser til enhver tid.

Om denne barrieren brytes, kan bøker likevel invitere til å se verden på andre måter.

– Når du klarer det, opplever du den store velsignelsen det er å lese. **UD**

STUDENT: Tidligere *Under Dusken*-journalist Birger Emanuelen mimrer tilbake til tiden i Trondheim og hvordan det har lagt til rette for livet hans i dag.

Vive la tofurevolution

Til deg som slo opp med tofuen i 2016:
Kanskje er det med hjemmelaget ramen det hele kan snu?

TEKST: Mina Østby Dahl | FOTO: Tiril Sofie Røstad

Det dukker opp videoklipp rett i fleisen av fristende, danderte retter som får magen til å rumle sent en tilfeldig kveld. Det samme gjør anmeldelser av de flotteste restauranter på de mest eksotiske steder, eller kokker som overbevisende peker mot en rett du umulig kan ha smakt maken til. Likevel bidrar ingen av delene til å mette der man ligger og glaner på skjermen.

Av den grunn slo det meg at det var på tide å lage noe lignende selv. I denne utgavens matspalte har vi derfor forsøkt å elegant smelle sammen et smakfullt, næringsrikt, enkelt, og varmende ramenmåltid, med en aldri så liten tofuvri!

Så, til denne beryktede tofuen. «Smakløst», «kjedelig», «ekkelt», eller «totalt unødvendig», er blant de mange beskrivelser som beklageligvis har preget tofuens rykte. Grunnene til å velge tofu er allikevel mange. Den er både billig og næringsrik, og kan derfor enkelt erstatte kjøtt for de som ønsker det. Tofu krever imidlertid rikelig smakstilsetning og rett tilberedning, som er nettopp det vi har prøvd å få til her.

Crispy tofu

Er du gira på mindre oppvask er det bare å gønne alt i samme kjele og lage en knakende god «one pot». Denne oppskriften rekker til 1–2 porsjoner.

Ingredienser

- 250 gram tofu
- 3 ss olje
- 2 ss soyasaus
- 1–2 ss østerssauce
- 1–2 ss chilisauce

Slik gjør du

1. Forvarm stekeovnen til 210 grader på varmluft.
2. Smuldre opp tofu i hendene, og spre den over bakepapir i en langpanne. Deretter masserer du inn litt olje, salt, og pepper.
3. Tofuen skal stå i ovnen i omtrent 20 minutter, til den har mistet mye fuktighet og har lysebrun skorpe. Mens du venter på at tofuen blir klar, kan du starte på kraften.
4. Forvarm en stekepanne på middels varme, og tilsett tofuen når den er ferdig i ovnen. Tilsett så soyasaus, østerssauce, og chilisauce.

DIGG TOFU: Med litt magi blir dette en smaksbombe.

KNASENDE TOFU: Denne kommer til å knase i munnen din fra første tygg.

Ramenkraft med topping

Ingredienser til kraft

- Olje til steking (ideelt sesamolje)
- 2 sjalottløk
- 1 ss ingefær
- 2 sjampinjong
- 2 hvitløksfedd
- 1 pak choi
- 2 ss soyasaus
- 1 ss miso (kan sløyfes)
- 1,5 liter vann
- 1–2 terninger grønnsaksbuljong
- 200 gram eggnudler

Ingredienser til topping

- 1 boks mais
- 1 gulrot
- 1 vårløk
- 2 egg
- 1 lime

Slik gjør du

1. Kutt sjalottløk og stek i en middels varm kjele med litt olje. Mens sjalottløken stekes, kan du skjære opp sjampinjong, finhakke hvitløk og rive ingefær. Tilsett når sjalottløken er gyllen.
2. Kok opp vann til eggene i en annen kjele, og tilsett egg når vannet koker. Smilende egg tar 6–8 minutter.
3. Når sjampinjongen er gyllen, tilsetter du soyasaus, miso, grønnsaksbuljong og vann. La koke på middels varme i minst 10 minutter. Tilsett nudler i kraften som anvist på pakken. Pak choi deles opp i mindre biter, og tilsettes i kraften 1–2 minutter før servering.

CHOP, CHOP: Du kan late som du er helt ninja-kutter mens du lager denne retten.

DANDERING: Lag din helt egen vri på ramen med alle disse deilige toppingene.

4. Mens kraften koker: Rasp opp gulrøttene og hakk opp vårløk.

5. Til slutt er det bare å ha nudler og kraft over i en skål og toppe med gulrøtter, vårløk, mais, egg, tofu og lime.

Hvis du tester ut denne oppskriften, send oss gjerne en e-post til fokusredaktor@studentmediene.no eller tagg oss på Instagram.

RYKENDE FERSK RAMEN: Start ildhestens år med et smell, og sluk all kraft av denne ramen.

Teateranmeldelse:

Få trylletriks, men mye magi

Matilda på Trøndelag teater roter seg gjennom fortellingen, men lander stødig til slutt.

TEKST: Emma Mathea Børsting Andersson

Det er en yngre snittalder enn hva man oftest finner i teateret, både blant publikummere og aktører. Trøndelag teaters premiereforestilling av *Matilda* har en fullsatt sal som florerer av boller og brus, spente barnestemmer og den faste eldre garde.

Forestillingen starter med et musikalnummer hvor barneskuespillerne synger om hvor «makalause» foreldrene synes at de er. Deretter dras vi videre med til Matildas uforventede fødsel, og med dette baller tragediene på seg.

Hoppende historier

Musikalen følger livet til den skarpe Matilda som elsker å lese og lære, men som vokser opp i en familie hvor slike egenskaper ikke settes pris på. Ofte finner vi henne med nesene i en bok, og hun drar stadig til biblioteket, hvor hun forteller historier til bibliotekaren.

Selv om det er mange år siden jeg sist leste Roald Dahls *Matilda*, husker jeg godt den skumle rektoren, de magiske

kreftene og tvangsføringen av sjokoladekake. Dette tar det dessverre en stund før vi ser noe til. Faktisk er det mange numre i første akt jeg ikke drar kjensle på i det hele tatt.

Historien *Matilda* forteller om de to forelskede akrobatene tar mye plass og

FRYS: Under gymtimen stopper verden litt opp, og alt utenom Matilda beveger seg i sakte film. Foto: Harald Øren

oppfattes som overflødig og unødvendig for resten av plottet. Det er i det hele tatt litt rotete, og jeg merker hvordan musikalen flere steder skiller seg fra boken. Heldigvis serverer andre akt både forklaringer og gjenkjennelig materiale.

Vendepunktet

Det er etter pausen at forestillingen virkelig får kjøtt på benet. Her serveres alt fra en kampanje mot å lese, levert av herr Wormwood og sønnen Michael, til en omfattende gymtime i regi av Trunchbull. Scenene virker enda mer gjennomarbeidet enn dem i akt én, og det er en fryd å se på.

Musikalnumrene leverte både humor og inderlighet i god balanse. Fra fru Wormwoods overbevisning om at jenter bør være pene heller enn smarte til frøken Honey som strever med å føle seg patetisk. Hun blir sår og ekte og, i kombinasjon med at skuespilleren er den fremste vokalisten i ensemblet, gir dette en ekstra dybde i forestillingen.

Fortellingen om akrobatene kommer også mer til live gjennom den forseggjorte scenografien. Spørsmålene jeg satt igjen med under første akt blir besvart, og alt i alt virker det som om forestillingen finner seg selv.

Et ungt ensemble

Replikkene og bevegelsene er godt innøvd hos de unge skuespillerne, men dessverre dreper dette noe av illusjonen. De yngste aktørene er ikke like frie som de profesjonelle. Dette gjør dem litt stive, men det er trolig noe som vil komme seg etter hvert som de blir mer scenevante.

Jeg vil også trekke frem hvordan det yngre publikummet styrket tilskueropplevelsen. Under hele første akt var femåringen på raden foran meg i bevegelse, og dette ble ikke bedre av bollen og brusen som faren kjøpte til henne under pausen.

KLOVNER: I akrobatscenene dukket musikerne opp i kostymer med hvitmalte ansikt. Foto: Harald Øren

KAKEMESTERSKAPET: Nok en gang klarer Bruce å spise opp hele Trunchbulls sjokoladekake. Foto: Harald Øren

Likevel sørget det for kveldens høydepunkt. Barnet klarte nemlig å sette overleppen fast i glassflasken, og det lagde et stort «popp» da hun endelig fikk den løs. Reaksjonen ble naturligvis et latterkrampeutbrudd blant oss på raden bak, samt en ny innsikt i at det ikke kun er barnene på scenen som underholder under barneteater.

To stjerner

Under enhver forestilling er det lett å finne seg noen favoritter blant aktørene. For min del ble disse Michael Wormwood og Agatha Trunchbull – to hysteriske karakterer som virkelig tok scenen.

Michael, som nesten ikke hadde noen replikker, leverte enstavelserord og triks på sparkesykkel. Han legemliggjorde uttrykket «det er ikke en tanke bak de øynene» og serverte idioti som var akkurat passe troverdig. Av denne grunn trengte han ikke å gjøre stort før jeg brast ut i latter.

Trunchbull var derimot mer artikulert. Med tilgjort stemme og et billedlig og hatefullt språk ble karakterens avsky for barn både tydelig og lattervekkende. Særlig de kontrastfylte scenene mot frøken Honey traff meg som de skulle.

Det lille ekstra

En gjennomgående styrke i musikalen var de mange gullkornene og smådetaljene den serverte. Disse var blant annet sceneveggene som åpnet seg i tempo med fru Wormwoods rier og hårfargingen som skjedde live på scenen. Det er gøy for både voksne og barn i salen når håndkleet faller og herr Wormwood har fått en helt ny frisyre og nytt antrekk.

Etter å ha sett forestillingen satt jeg igjen med en utrolig god opplevelse. Numrene ble bedre og bedre og energinivået i salen var smittende. Det var kanskje ikke den *Matilda* jeg kjenner fra tidligere, men jeg må si at også denne falt i smak.

EN REDD REKTOR: Mot slutten av forestillingen er det Trunchbull sin tur til å bli redd. Foto: Harald Øren

TEKST: Julie Sollie Husby

ET MØTE MELLOM TRADISJON,

LANDSKAP OG MYK AKTIVISME

I den nyåpnede utstillingen på Trondheim kunstmuseum har den finsk-samiske kunstneren Outi Pieski skapt et ømt kjærlighetsbrev til naturen.

Ved bruk av tekstil, foto, grafikk og maleri får Outi Pieski betrakteren til å vandre rundt i et levende landskap. Utstillingen *Eatnamastit* har spredt seg utover de lyse lokalene i Trondheim kunstmuseum (TKM) i Bispegata.

V-formede tekstiler henger ned fra taket i det første store værelset. Tradisjonelle samiske sjal fungerer som et estetisk midtpunkt i utstillingen. I flere av rommene står tilsvarende samlinger av tekstiler sentralt.

Den samiske tradisjonen er basert på respekt mellom natur og mennesker. I de ellers minimalistiske rommene er naturen, landskapet og mennesket ubrytelig vevd sammen.

HODEPLAGG: Diverse fotografier av hodeplagg er iøynefallende idet man trer inn i utstillingens siste rom. Foto: Lili Zaneta / TKM

FARGERIKT: Flere verk i utstillingen inneholder det tradisjonelle samiske hodeplagget ladjogahpir. Foto: Lili Zaneta / TKM

Maleriene rundt i rommet er rolige, men preget av skarpe, raske penselstrøk som gir inntrykk av at de er i bevegelse. Detaljene får blikket til å vandre konstant. På lerretene er det malt abstrakte former av røtter, røyk, vind, snø og fjell. Verkene gir assosiasjoner til kunstnerens hjemtrakter.

Kanskje en skulle tro at de femti forskjellige verkene og de mangfoldige teknikkene som er brukt får utstillingen til å virke overveldende, fragmentert eller subtil. Det gjør de også, men ikke i en negativ forstand. Rommene føles sammenhengende, som et landskap man lister seg rundt i.

Moderne kunst kan ha en tendens til å gi betrakteren en slags rotløshet, der man vandrer rundt i utstillingen på en konstant leting etter en forståelse. Slik er det ikke i *Eatnamastit*. Pieski evner å kommunisere med sine egne røtter og tradisjoner. Selv om motivene i maleriene ofte er konkrete representasjoner av faktiske steder – som av hjemstedet hennes og andre landskap i Sàpmi – kan verkene likevel oppleves som nære og intime for enhver.

Det er en finurlig rød tråd som flyter gjennom veggene i både symbolsk og fysisk forstand. I flere av utstillingens verk brukes det tradisjonelle samiske

hodeplagget ladjogahpir, et hodeplagg som oser av stolthet, imponerende håndverk, pryd og estetikk.

Med dette spesifikke grepet klarer ikke Pieski å invitere oss inn på samme måte som i de tidligere utstillingsrommene. Kvinnehatten går igjen i store deler av utstillingen, og selv om en opplever en viss distanse til dette elementet, kan en likevel evne å se hvorfor det er viet så stor plass til det.

Pieski bruker begrepet «radikal mykhet» om den samiske håndverkstradisjonen duodji. Da samene ble nektet å utøve sine tradisjoner, var det i håndverket de spirituelle symbolene ble gjemt. I duodji kommer det frem en form for øm aktivisme og en egen måte å gjøre motstand på gjennom generasjoner.

Dette er en forening av landskapet, naturen og mennesket i et elegant hav av tekstil, aktivisme og estetikk og en øm utstilling, som kan virke nærværende for enhver. Pieski tar oss med inn i en hyllest av den samiske kulturen, men også en behersket appell om at den ikke må bli glemt.

VARIERT HÅNDVERK: Tekstiler henger som midtpunkt i flere av utstillingsrommene. Foto: Lili Zaneta / TKM

“Wuthering Heights”

– En fjortenåringens idé om romantikk

Den gotisk-romantiske romanen til Emily Brontë i møte med *Saltburn*-regissøren Emerald Fennel resulterer i en tam kjærlighetshistorie.

TEKST: Johanne Stokland | ILLUSTRASJON: Thomas Vevle Bruknapp

Foto: Warner Bros.

Det er viktig å understreke at Fennels “*Wuthering Heights*” kun er løst basert på romanen til Brontë, derav anførselstegnene. Fennel sier selv at hun har laget filmen hun så for seg da hun leste boken som fjortenåring. Spørsmålet blir derfor om en fjortenåringens tolkning av et litterært mesterverk bør ha en plass på kinolerretet.

Fennel gjør en visuell tolkning som spiller mye på kontraster og er svært dramatisk. Om det er et jordbær på størrelse med en ananas, eller å hilse på naboen med blodig skjørt, så skaper det humor og en ironisk distanse til galskapen som utspiller seg i den engelske landsbygden.

Filmen klarer også å fange romanens stemning i form av vind, regn og en uhyggelig atmosfære. Den ekle og barbariske hverdagen på 1800-tallet blir tydelig understreket allerede i filmens første scene, som tar for seg en hending på landsbyens torg.

Noe som skiller Brontë sin roman fra andre i litteraturhistorien er en hovedrolle og kjærlighetsobjekt som beskrives som en annen rase enn hvit. Heathcliff blir kalt skjellsord som rettes mot både romfolk og sør-asiater. I den fjorten år

gamle Fennels versjon blir Heathcliff til tiårets hviteste gutt, Jacob Elordi.

Med et slikt tonedøvt valg i bakhodet, satt jeg med en bismak i munnen når Elordi gjennom store deler av filmen er skitten i fjeset og på hendene. Det er et stilistisk valg som passer til karakteren, men som etterlater en ekkel følelse. Det er mulig at fjorten år gamle Fennel ikke forsto skjellsordene som gjennomgående blir slengt til Heathcliff i romanen, men det er noe førti år gamle Fennel burde forstå at hun ikke burde ha oversatt.

Fortellingen om Catherine og Heathcliff blir gjenfortalt av en tredjepart i Brontës roman, og man må aktivt lese mellom linjene for å finne ut av hva som egentlig foregikk mellom karakterene. I Fennels “*Wuthering Heights*” slipper man dette, fordi hun har valgt å fokusere på det som ikke blir fortalt i romanen.

Andre tvilsomme valg Fennel gjør er å kutte ut romanens andre halvdel, samt broren til Catherine, Hindley. Broren er en karakter som har stor påvirkning på forholdet mellom de forelskede og er sentral i resten av Brontë sin historie.

KONTORVERSIELT VALG: I romanen er Heathcliff en mørkhudet mann, noe Fennel mente Jacob Elordi passet bra til.

Ved å vise det man ikke får vite i romanen forsvinner store deler av spenningen fra Brontës fortelling, og tilskueren får heller servert en montasje med sexscener. Fennel filmatiserer også kun første halvdel av Catherine og Heathcliffs kjærlighetshistorie, noe som svekker det sterke, altopplukkende forholdet deres.

Fennel har absolutt fått til å fange stemningen til romanen, men selve filmens handling blir for svak. Kanskje er det derfor Fennel heller legger skylden på en fjortenåring.

Omslag: Warner Bros.

Charli xcx

– *Wuthering Heights*

Wuthering Heights oversettes til et nytt språk. Lydbildet gir fortellingen nytt perspektiv, men lyrikken er sjelden like sterk.

TEKST: Frode Årsheim Rutgersen | ILLUSTRASJON: Thomas Vevle Bruknapp

Etter BRAT (2024) kunne Charli xcx ridd bølgen og valgt det trygge: mer klubb og neonfarger. I stedet gjør hun noe helt annet. Filmen *The Moment* – hvor hun debuterer som produsent – er på vei til norske kinoer, og nå er *Wuthering Heights* ute.

Selv om albumet er skrevet til en film, oppfører det seg først og fremst som et selvstendig album. Singler og musikkvideoer trekker prosjektet ut av film-musikkbasen og gir en kjent tittel en helt ny lyd.

Der «360» sparket opp døren for *BRAT*, åpner «House featuring John Cale» albumet med en knirkende port. Sporet tilhører hovedsakelig sjangeren spoken word og har en langsom oppbygging.

Omslag: Warner Bros.

Albumomslag: Atlantic Recording Corporation

Når det til slutt smeller med synter og forvregninger, kjennes det mer dramatisk ut enn fengende. Den gotiske lyden etableres tidlig, og det er tydelig at albumet skal dra deg sakte inn før det bygger seg opp.

Etter den teatraliske åpningen er det «Wall of Sound» som for alvor setter tonen. Her blir det tydelig at Charli treffer bedre med lydbildet enn teksten. Som tittelen antyder, legger produksjonen seg som et tykt, nesten drone-aktig syntlag og bygger en desperat, klaustrofobisk tyngde som bærer låten.

Teksten er full av kjærlighetserklæringer, men når den faller tilbake på oppbrukte linjer som «You're what keeps me breathing, keeps my heart beating», er det ikke ordene som gjør inntrykk.

«**Dying for You**» og «Chains of Love» er albumets nærmeste møte med den «klassiske» Charli, selv om de er mørkere enn før. Hun har selv omtalt *Wuthering Heights* som et søsteralbum til *True Romance* (2013), og i refrengene er det lett å høre hvorfor.

Beatene sitter med tydelige melodier og fengende hooks. Lydbildet er tettpakket uten at det mister den gotiske rammen albumet er bygget på.

DRAMATISK: Cathrine Earnshaw blir fremstilt som en dramatisk karakter, spilt av Margot Robbie.

En av tingene som skiller *Wuthering Heights* fra Charlis tidligere album er de mer konseptuelle sidene. Det høres i «Always Everywhere», «Open up» og avslutningssporet «Funny Mouth».

Disse sporene prioriterer konsept fremfor klassisk låtstruktur, og kan føles litt som mellomspill. Nettopp derfor føles albumet nærmere en samlet opplevelse enn bare en spilleliste.

Wuthering Heights har vært pop før, i Kate Bush-låten fra 1978, og her virker det som Bush spøker i bakgrunnen. Enkelte deler av albumet peker også i retning av hennes *Hounds of Love* (1985).

Man kan se dette gjennom hvordan det veksler mellom mørke, drømmende og «innelukkede» lydbilder. Det er fristende å se på Bush som en mulig inspirasjon, selv om Charli gjør uttrykket til sitt eget.

Charli xcx' karriere tar en uventet sving med *Wuthering Heights*. Der mye av katalogen hennes har høy fart og hyperpop-elementer, prioriterer hun stemning, tekstur og helhet. Lyrikken er sjelden på samme nivå som produksjonen, noe som er synd. Med skarpere tekst kunne albumet i større grad ha følt som en selvstendig fortelling.

Morgendagens popstjerner inntar Rockheim

Rockheim rekrutterer musikere til «Ukas Artist», et konsept som skal gi ferske musikere spilletid, beinhard trening og et kvalitetsstempel på cv-en.

TEKST: Emilia Brahim | FOTO: Annlaug Marie Evjenth Sørhaug

På Brattørkaia koker det av nyere musikk-historie. Musikkuseet Rockheim har som hovedfokus å dokumentere og formidle den norske populærmusikken fra 1950-tallet og frem til i dag. Nå vil Rockheim finne ut hva vi vil høre på i fremtiden.

Konseptet «Ukas Artist» flytter inn i den nyoppussede «Hall of Fame»-utstillingen. Her skal ferske soloartister mellom 18 og 25 år stå på en intimscene omkranset av artister og band som har definert norsk pop og rock.

Suser av gårde

Popmusikkens natur er tross alt flyktig, og museumsdirektør Arnfinn Stendahl Rokne prøver å fange tidsånden fra ulike epoker i norsk pop før den forsvinner.

– Ting kan være kjempeviktig en liten stund, og så er det helt glemt. Dermed tror vi at det er viktig å ta vare på populærkulturen her på museet, forteller Rokne.

Han forteller videre at musikken fungerer som et tidsbilde. Den forteller noe om hvordan man uttrykte seg i en bestemt tidsperiode, i tillegg til hvordan

man kledde seg og hvilke musikalske fellesskap man samlet seg rundt.

– I tillegg fungerer denne musikk-historien som en massiv kilde til inspirasjon for dem som skal skape ny musikk, sier Rokne.

Tøft publikum

Som «Ukas Artist» spiller du to halvtimelange konserter om dagen i en hel uke, midt i museet. Det høres kanskje intenst ut, og Rokne legger ikke skjul på at det tiltrekker seg tilskuere som er litt utenom det vanlige for musikerne.

– Det kan være et litt vanskelig publikum, innrømmer han.

Han forklarer at det å spille inne i en museumssal betyr at publikum er i bevegelse, på en annen måte enn på en vanlig konsert.

– Noen kommer, noen går og noen står bakerst og prater litt. Noen har ikke engang fått med seg at det er en konsert, mens andre er veldig oppslukt, sier han.

Springbrett

Samtidig blir musikerne på ingen måte overlatt til seg selv. Rokne understreker at artistene får tett oppfølging av museet.

– De får kontinuerlig coaching og tilbakemeldinger for å utvikle seg som både musikere og formidlere gjennom uken, forsikrer han.

Direktøren håper at det å få spille en hel uke på Rockheim vil fungere som et kvalitetsstempel som de unge artistene kan ta med seg videre på cv-en og som potensielt åpner nye dører for dem i musikkbransjen.

Jakter høyt og lavt

Museet søker artister fra hele pop-spekteret, og åpner for alt fra rappere og visesangere, til folkemusikk og country. Rådet til unge artister som vurderer å søke er krystallklart: send en søknad.

– Vis oss musikken din og fortell oss hvorfor vi skal ha med deg, oppfordrer Rokne.

Museet oppfordrer interesserte, unge musikere til å sende inn en søknad i form av en video der de viser frem formidlingstalentet sitt, enten de er en fremadstormende rapper, visesanger eller produserer folkemusikk.

VIL NÅ UNGE: Arnfinn Stendahl Rokne oppfordrer unge, uetablerte artister til å søke seg til «Ukas Artist».

LYDLAB: Etter en konsert på Rockheim kan du lage din egen låt i Lydlabben.

Billig moro

Rockheim har allerede et tett og solid faglig samarbeid med NTNU, og Rokne forteller at studenter innen musikk og kulturminneforvaltning har gratis inngang på museet. Likevel erkjenner han at museet gjerne vil nå bredere ut til studentmassen i byen.

– Jeg tror at det er mange studenter som kunne vært her mye mer. Vi er nok ikke så kjent i den gruppen som vi tror, sier han.

For den vanlige kulturinteresserte studenten har museet også en meget god nyhet på trappene. For å gjøre dørstokkmilen lavere, lanserer de et årskort med egne studentpriser for sommeren. Dette kortet dekker også konsertene til «Ukas Artist». **UD**

HISTORISK SUS: I utstillingene på Rockheim kan du lytte til norsk pophistorie fra 1950-tallet til i dag.

SCENEN ER SATT: I den nyoppussede «Hall of Fame»-utstillingen vil infimscenen rigges til.

Kommentar:

Ikke vær lykkelig uvitende om rasismen i underholdningsbransjen

ILLUSTRASJON: Hanna Jeanette Bjørkhaug

Noe som for lengst burde vært avskaffet ligger og gjemmer seg i skyggene.

Grammy-utdelingen, musikkårets største og viktigste kveld, ble avholdt for 68. gang den 1. februar. Prisutdelingen har, som mange andre som den, fått mye kritikk for at det er liten variasjon i hvem som vinner prisene. Men prestisjen består.

Låten «APT.» av ROSÉ og Bruno Mars var nominert til årets låt, en av de mest prestisjetunge prisene. Det endte med tap for ROSÉ og Bruno Mars, og dermed fulgte en hatfest på internett. Rasistiske kommentarer florerte om alt fra hvordan ROSÉ ødela for Bruno Mars' Grammy-vinnerrekke til hvordan samarbeidet med henne vitner om at karrieren hans er på vei nedover.

Dette er så forferdelig at jeg blir kvalm. Jeg vet at kommentarfeltet ikke hadde vært like nådeløst hvis noen andre hadde tapt en slik pris. Hvorfor virker det som om verden går baklengs når vi egentlig burde ha tatt mange skritt mot likestilling?

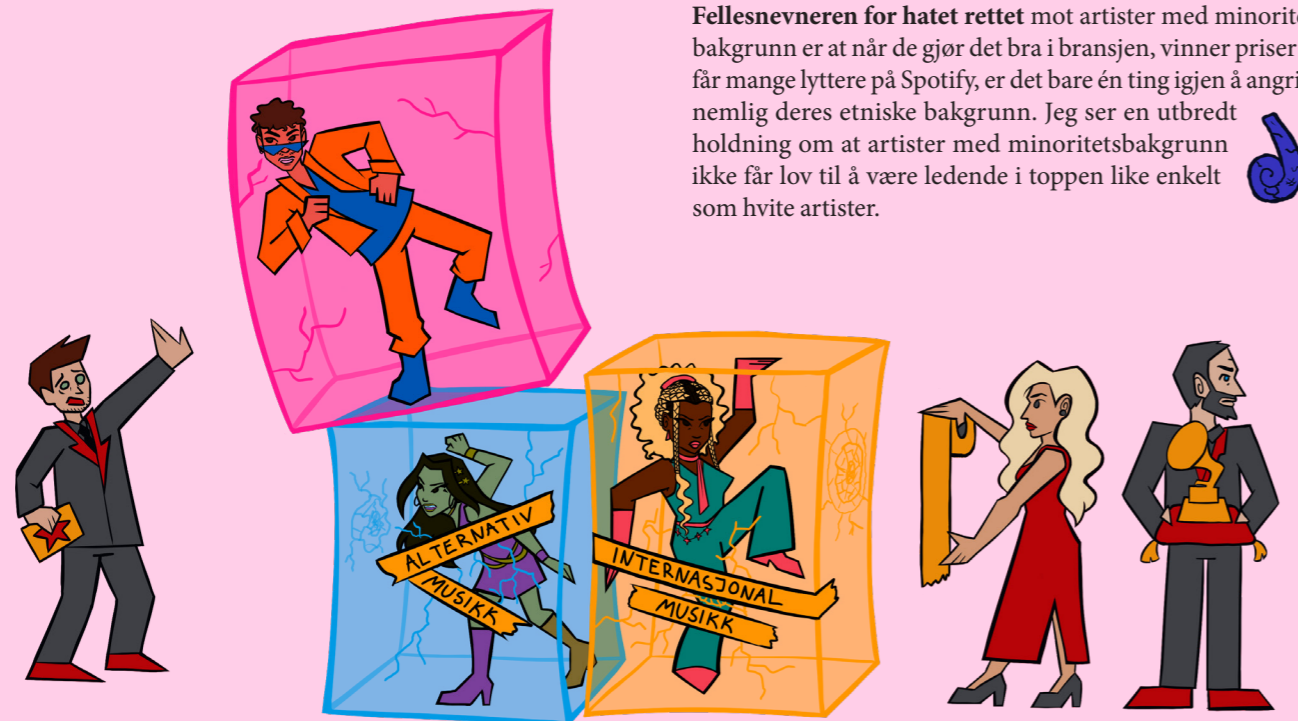
WENDY WINGWEI LEUNG
Journalist i Under Dusken

Det som er trist er at man ikke trenger å se til internasjonale artister for å oppdage at verden fremdeles ikke aksepterer musikere med andre bakgrunner. Norge har lenge vært et land som er stolt av sine progressive holdninger og kultur, men vi er på ingen måte perfekte ennå.

Tall fra SSB fra 2021 viser at hver fjerde innvandrер opplever diskriminering på grunn av sin etniske bakgrunn. Dette forplanter seg videre inn i musikkbransjen, der musikere med minoritetsbakgrunn er underrepresenterte og systematisk begrenses.

Norsk forening for komponister og tekstforfattere deltok, sammen med artister som Nico & Vinz, Musti og Astrid S, i programmet *Hev Stemmen*, som handlet om hverdagsrasisme og rasisme i musikkindustrien. Dette er fem år siden, og det er nå på tide med et nytt opprop.

Fellesnevneren for hatet rettet mot artister med minoritetsbakgrunn er at når de gjør det bra i bransjen, vinner priser og får mange lyttere på Spotify, er det bare én ting igjen å angripe, nemlig deres etniske bakgrunn. Jeg ser en utbredt holdning om at artister med minoritetsbakgrunn ikke får lov til å være ledende i toppen like enkelt som hvite artister.

Det er noe som reflekteres i strømmestatistikken. Mange av dagens sjangere, som jazz, soul og R&B, har sine røtter i afrikansk-amerikansk kultur, men domineres nå av hvite artister som på mange måter har stjålet musikken og gjort sjangerne populære, uten å kreditere til hvor musikken kommer fra på noen måte.

Parallelt blir de afrikansk-amerikanske artistene dyttet inn i båser og kategorier som ikke får mediedekning, ofte kalt «alternativ musikk» eller «internasjonal musikk». Det skaper et ironisk paradoks, der man bruker musikk skapt av minoriteten og elsker den, men samtidig ikke respekterer dens skapere ved å stjele.

Musikk er mektig. Den kan brukes til å formidle budskap og mobilisere styrke og samhold. Dette så man på årets pausekonsert under Super Bowl, der Bad Bunny optrådte på spansk og viste frem at Latin-Amerika også er amerikansk. Slike opptredener gir meg håp.

Og selvfølgelig var det et hav av kritikere som kalte opptreden hans «uamerikansk», motbydelig og ulovlig. Disse reaksjonene viser hvor langt enkelte er villige til å gå for å nedvurdere musikk laget av minoriteter. Etter min mening burde Bad Bunnys fremførelse få plass i historiebøkene, ikke minst for måten han sto imot alle reaksjonene som fulgte.

Den samme systematiske rasismen finner vi i filmindustrien. Den kinesisk-malaysiske skuespilleren Michelle Yeoh, nå kjent for sin rolle som Madame Morrible i *Wicked*, kan skrive under på at hun lenge har måttet slåss mot negative stereotyper.

Lenge har asiatiske kvinner kun fått roller som kampsportutøvere eller små biroller. Med filmen *Crazy Rich Asians* – som var den første store Hollywood-filmen med en helasiatisk rollebesetning siden *The Joy Luck Club*, som utkom for 33 år siden – viste de en etterlengtet bredde og at talent ikke tilhører noen bestemt etnisitet.

Etter at Yeoh vant Golden Globe-prisen for beste kvinnelige skuespiller med filmen *Everything Everywhere All at Once*, påpekte hun at hun ble sett ned på for å tilhøre en minoritet da hun først kom til Hollywood. Hennes tidligere karriere i Hong Kong ble fullstendig oversett.

Jeg mener ikke at vi skal rope «ulv, ulv» – da blir det meningsløst. Det som er viktig er å påpeke rasisme når det skjer, og ikke la det gli under den røde løperen.

Alt dette er et bevis på at rasismen i underholdningsbransjen ikke er bekjempet ennå. Den sitter bak et hjørne og venter på å angripe, og fortsetter vi å overse den, så kommer hatet til å vinne. Det vi lytter til og det vi ser på storskjermen påvirker oss, så la oss bruke alt vi har av krefter på å holde ulven unna.

Annonse

MARIE BACHKES REISELEGAT FOR UNGDOM

Marie Bachkes Reiselegat for Ungdom

Frist for søknader fra ungdom hjemmehørende i Trondheim og omegn om stipend til reise og opphold i utlandet for videreutdanning og/eller erverv av erfaring som anvendes hjemme i nærings- eller annen virksomhet, er **10. april 2026.**

Nærmere opplysninger om muligheter, betingelser og begrensninger samt søknadsskjema finner du på reiselegatet.no

Dina Ögon

– Människobarn

Hvor mange svensker trengs for å lage en svenskevits? Tydeligvis ingen. De lager heller silkemyk pop og lar oss gjøre narr av dem i fred.

TEKST: Simen Lerstad

Albumomslag: Playground Music

Det svenske popbandet er tilbake med sitt fjerde studioalbum, *Människobarn*. Det er kanskje flere som begynner å bli lei av prangende pop, men det er få band som klarer å få musikken til å puste så lett som Dina Ögon gjør.

Det finnes allerede altfor mye skandinavisk indie som forsøker å høres enten internasjonal eller nostalgisk ut. Derfor er det deilig at bandet låter mest som seg selv.

Albumet åpner med tittellåten, «Människobarn». Det er en god låt som setter standarden for det som kommer. Basslinjene ligger langt fremme og bærer låtene med en rolig selvtilitt. Gitarer og tangenter svever elegant inn og ut uten å mase om oppmerksomhet.

Produksjonen føles organisk på en måte som får mye samtidspop til å fremstå overkomplisert. Det er som om

hvert spor er spilt inn med vinduet åpent. Det er luftig og levende, men også med plass til stillhet.

Høydepunktene er «Där huden är tunnast» og «Orden brann». Den førstnevnte låten blander funky basslinjer med et TOTO-aktig piano, en kombinasjon som fungerer overraskende bra. «Orden brann» minner derimot mer om kjærlighetsbarnet til Marvin Gaye og en hvilken som helst bossa nova-artist.

Det er lekent, men fortsatt ganske nonchalant. Albumet avsluttes med «Héléna», en vakker låt der bandet takker for de varme kjærlighetsfylte årene de fikk med henne. Hvem hun var eller hva som skjedde med henne vet man imidlertid ikke. Kanskje det er like greit. Noen ting er best usagte.

Hvis albumet har en svakhet, er det at komfortsonen sjelden utfordres.

Tekstuniverset holder seg i det nære og hverdagslige – relasjoner som glir litt fra hverandre, små øyeblikk av begjær og usikkerhet og minner som ikke slipper taket.

Stemningen er så konsekvent behagelig at man av og til savner et tydelig brudd, et spor som virkelig skraper litt i lakken. Samtidig er det vanskelig å kritisere et band som har perfektionert sitt eget uttrykk når resultatet er låter som er så gjennomførte.

I en musikkbransje som er konstant preget av hastverk og selvpromotering, fremstår dette albumet radikalt avslappet. Det er musikk som ikke roper etter oppmerksomhet, men som heller belønner den. Det er nettopp derfor svenskene fortsatt slipper unna med det. De får det til å høres lett ut.

Daphni

– Butterfly

Et lite genuint forsøk på å appellere til så mange som mulig.

TEKST: Martin Holst Lindheim
ILLUSTRASJON: Oliva Isaksen

Albumomslag: Jiaolong

Produsenten og musikeren Dan Snaith har definert elektronisk musikk på egne premisser i en årrekke. Under flere alias, hvor Caribou er det mest kjente, har han oppnådd stor suksess med snurrig og psykedelisk elektronika. Og det er vel fortjent.

Når han nå gir ut sitt første album under Daphni-navnet, prøver han å gi lytterne akkurat det de vil ha. Det har både sine fordeler og ulemper.

Fordelen er at det er mye her som vil slå godt an på klubben. Så godt som halvparten av låtene har en oppbygning som følger samme formel. Det starter med dyp bass og dunkende basstromme, som bygger opp til et dropp før et annet element introduseres.

Noen ganger fungerer det bra, men ofte er det bare dørgende kjedelig og repetitivt.

Akkurat dette er ulempen med å lage et album som i såpass stor grad flørter med dansegulvet. Låtene har bare ett gir å gå på når det gjelder tempo, lydbylde og hvilke følelser de vekker hos lytteren. Det føles litt som når noen setter på en generisk Spotify-kuratert spilleliste med kun tech-house-låter på vors, hvor samtlige høres ut som FISHER's «Losing It».

Ja, det fungerer helt greit for å få opp stemningen og ha noe å høre på under drikkeleken. Men låtene er ikke minneverdige nok i seg selv til at noen kommer til å legge dem til i sine egne lister etterpå.

Musikalsk føles det anonymt, hult og lite genuint. Jeg vet at Dan Snaith kan mye bedre. Det har han bevist på tidligere Daphni-låter og med Caribou-prosjektet. Samtidig viser *Butterfly* glimt av genialiteten Snaith faktisk sitter inne med. Det er låter her som er genuint eksperimentelle og prøver å flytte musikalske grenser.

Den rave-inspirerte «Two Maps» er et fem minutter langt kaos av modulære synter og pling-plong-lyder som ikke burde fungere. Likevel ender den opp som et av de store høydepunktene i sporlisten.

De beste låtene på albumet er dem hvor Snaith legger et element av seg selv inn i arbeidet. På den energiske «Waiting So Long» og emosjonelle «Good Night Baby» synger faktisk Snaith selv. Og jeg tviler ikke på at den flyktige musikalske reisen *Butterfly* tar oss med på representerer musikken Snaith liker å lage.

Likevel, etter å ha hørt på *Butterfly*, sitter jeg igjen med en følelse av trøtthet, likegyldighet og mild skuffelse.

Cardinals

– MASQUERADE

Med et førsteklases debutalbum har disse unge irene etablert seg som Irlands nye stjerneskudd.

TEKST: Ellinor Aarberg Wold

Albumomslag: So Young Records

Irske Cardinals har kun et par års erfaring og en EP i ryggen. Likevel er debutalbumet deres *Masquerade* av en kvalitet man sjeldent kan forvente fra et så fersk band. Albumet er sårt, men varmt, og fullt av bittersøte trekkspilltoner.

Lydbildet bærer preg av indie- og alternativ rock, og kan minne om de tidligste Fontaines D.C.-albumene. På toppen av det hele er inspirasjon fra irsk folkemusikk selve hjørnesteinen av albumet. Bandet har nemlig et hemmelig våpen, trekkspillet. Den distinkte trekkspillyden er sømløst flettet inn i låtene, som resulterer i en fengslende og unik sound som svært få mestrer.

Cardinals består av fem kompisar fra Cork, og det er ikke bare gjennom folketoner at kvintetten nikker til hjemstedet. «And I can hardly breathe, alcohol and ecstasy, and Aperol and THC, from city hall to George's Quay» synger frontmann Euan Manning på «Barbed Wire». Låten er en uredd rekonstruksjon av hjembyen og skiller seg fra resten av albumet med sin intensitet.

I samme gate finner man låten «The Burning of Cork». Her byttes den melankolske og bittersøte stemningen med en intens gitar og en nærmest hateful vokal. Låttittelen er en referanse til ødeleggelsene den britiske hæren påførte byen under den irske uavhengighetskrigen, og teksten reflekterer liknende urett som foregår i verden i dag. «Again, and again, and again» synger vokalistene, som en påminnelse om at verden lar historien gjenta seg selv.

Selv når temaet på låtene er lykkelige kjærlighetsaffærer er melodiene dystre og hjerteskjærende. Den sorgmodige valsen «Big Empty Heart» kommer med en tvilsom kjærlighetserklæring.

«Cause my legs are blown to bits, and I always feel shit, well, with you I kind of feel okay». Denne tilnærmingen gir låtene et sårt og håpløst uttrykk, samtidig som tekstene fremstår mer ekte, og låten blir egentlig veldig sjarmerende.

Albumet består av ti svært distinkte låter, som på samme tid glir perfekt inn i hverandre, og skaper en helhetlig

lytteropplevelse. «St. Agnes» bryter opp den gjennomgående melankolien, før man på låten «Anhedonia» blir transportert til noe som kan likne på den ville vesten, bare med trekkspill.

Bandet vet akkurat hvem de er, men leker akkurat nok utenfor boksen til å gi hver låt et unikt uttrykk. Dette viser en bredde og selvforståelse som ikke er en selvfølge på et debutalbum.

Ingenting kunne knyttet sammen dette albumet bedre enn «As I Breathe». Låten tar tempoet helt ned. Vi hører kun vokalistens skjøre, litt rufsete stemme sammen med trekkspill og lavmælt perkusjon. Dette føles ikke ut som en fullkommen konklusjon på historien, men heller en bittersøt godtakelse av livet som det er.

Med bunnsolide og ærlige *Masquerade* som utgangspunkt kan ikke bandet ha noe annet enn en strålende karriere i vente. Cardinals er utvilsomt Irlands nye unge og lovende.

Din bydel, ditt øl

Finnes det en sammenheng mellom valget du gjør i kjøleavdelingen og hvor du holder til i byen? Les og finn ut om det stemmer!

TEKST: Tiril Farestveit | ILLUSTRASJON: Pernille Leine Nilsen

Lerkendal og Berg: Isbjørn lite

Lerkendal og Berg huser fuglekassene hvor gløsingene oppbevares. Dette ølet kjøpes på samme måte som dem på Lerkendal bor – i sekspakning. Den er litt mild, og noen vil kalle den fattig på smak – men det kan ikke nektes for at den er trofast.

Lade: Staropramen

Du liker å ta det litt med ro, holde avstand og syns at byalarm er oppskrytt. Du har det du trenger der du er og nøyer deg med det, og du velger gjerne noe litt utenom det vanlige.

Byåsen: Blanc

Her bor fintrønderne og studentene med månedsbillett og sokkelleilighet; de som, akkurat som Blanc, har et snev av sitrus. Du nyter utsikten og de gode tingene i livet, og gleder deg mest av alt til sommeren.

Midtbyen: Dahls

Bor man i bykjernen får man altfor mange valg og inntrykk. Man kan fort bli litt anonym. Derfor havner ølvalget på det aller tryggeste og mest upersonlige – du drikker helst Dahls.

Ila: Peroni

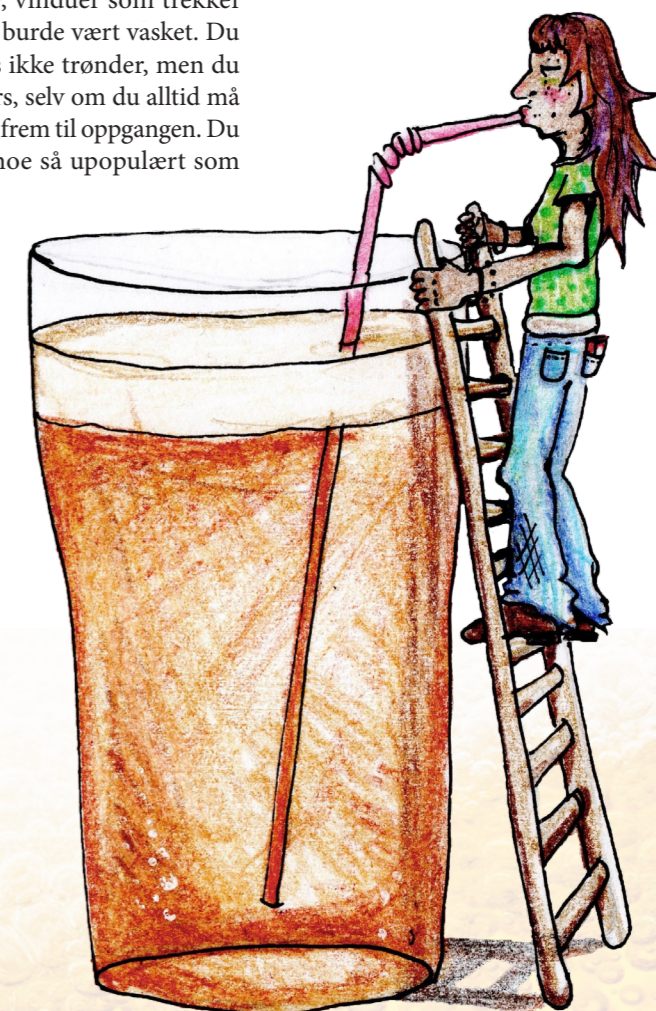
Du bor langt unna både Gløshaugen og Dragvoll, men det går fint, for du har gåavstand til Midtbyen og sykkel. Ila's beboere har gjerne en kunstnerisk trang og liker å drikke øl som ser bra ut i hånden. De liker også å spørre om å låne snusboks for å sprette nevnte øl.

Møllenberg: Hansa

Du bor sannsynligvis på en rar hybel med knirkete tregulv, vinduer som trekker og et teppe som burde vært vasket. Du er sannsynligvis ikke trønder, men du er glad i å ha vors, selv om du alltid må gaide besøkende frem til oppgangen. Du drikker derfor noe så upopulært som Hansa.

Buran: Tuborg

Thaimassasje i kjelleren og Tuborg på kjøll – hos deg er det hjemmekoselig. Du har kanskje ikke busstopp eller uteareal, men ingen kan si at du ikke har øl!... Selv om dette da er en rimelig shabby, dansk en.

Kulturkalender

Trondheims uforutsigbare vår kan by på mer enn bare utepils og snøslaps. Studentbyen har alltid en rekke arrangementer på lur.

FESTIVAL: KOSMORAMA

Når? 2.– 8. mars

Hvor? Trondheim kino

I uke 10 er det duket for Trondheims internasjonale filmfestivals 22. årgang. Uansett om du kun skal se én film eller om du har en ambisjon om syv filmer hver dag, er du garantert å finne noe som faller i smak. Festivalprogram finner du på festivalens nettside.

FILMUSIKKBINGO MED PSTEREO

Når? 5. mars, 19:00

Hvor? Habitat

Festivalstemning møter filmkunnskap når Pstereo varmer opp til sitt tjuetårsjubileum med musikkbingo under Kosmorama. Test hvor godt du egentlig kan lydsporene fra lerretet med filmmusikkbingo på Habitat.

TRUGETUR I BYMARKA

Når? 2.–30. mars

Hvor? Nedre Ila 6B

Det er utfordrende å komme seg ut i de kalde vintermånedene. Og spesielt når snøen har lagt seg. Derfor byr Trondheim kajakk på trugetur oppover i Bymarka i hele mars. Oppmøte er på Nedre Ila 6B klokken ti nesten hver dag ut måneden. Ifølge dem selv inviteres både erfarne og nybegynnere på en lavterskel gåtur i marka, og de tilbyr også lån av truger.

TEATER: METAMORFOSE

Når? 5.–12. mars

Hvor? Sitatet, Studentersamfundet

Studentersamfundets Interne Teater setter opp Kafkas *Metamorfose*, som er en intens fortelling om menneskeverd og familiens grenser. Når Gregor våkner forvandlet til et uhyrlig kryp, settes både kjærlighet og lojalitet på prøve.

SAMFUNDET GÅR I 8. MARS-TOG!

Når? 8. mars, 15:00

Hvor? Trondheim torg

Alle Samfundets medlemmer er invitert til å gå i folketog på selveste kvinnedagen. Selv med forbedret likestilling verden over viser det seg fortsatt at markeringen av 8. mars er ytterst nødvendig. Og det finnes vel ingen bedre å markere noe så viktig med enn med dine medstudenter og resten av Samfundet.

PREMIERE: KILL BILL: THE WHOLE BLOODY AFFAIR

Når? 13. mars, 18:00

Hvor? Prinsen kino

Opplev Quentin Tarantinos *Kill Bill* slik den opprinnelig var tenkt – som ett samlet epos. Denne spesialversjonen forener første og andre volum og inkluderer en helt ny anime-sekvens. Det er en sjelden mulighet til å se hevnfortellingen i sin mest komplette form.

KONSERT: MOTORPSYCHO

Når? 14. mars, 20:00

Hvor? Verkstedhallen

«Jupiter and Beyond the Infinite Tour 2026: Initial Operational Sequence». Ja, du leste riktig, Motorpsycho er ute med nytt album og legger ut på ny turné med en tungekrøller av et navn. Trondheimskonserten har attenårs-grense.

KJÆRLIGHETENS FILOSOFI MED EINAR D. BØHN

Når? 19. mars, 19:00

Hvor? Skala, Studentersamfundet

«Hva er egentlig kjærlighet?» spør Bøhn som intro til sitt filosofiske foredrag om nettopp kjærlighet. Professoren inviterer til en kveld med undring og ettertanke om kjærlighet og hva det gjør med oss som mennesker. Forstår du ikke hvorfor du aldri finner den beryktede «rette», eller hvordan flegangsligget kan bli til noe mer, kan Bøhn kanskje by på svaret.

MARITIM UKE PÅ SAMFUNDET

Når? 18. og 21. mars

Hvor? Studentersamfundet

I uke tolv inviterer Samfundet til maritime diskusjoner og debatter. Arrangementene tar for seg de norske havområdene og hvordan vi som nordmenn burde forholde oss til resten av verden sine behov. Så uansett om du er politisk engasjert eller bare trenger noe å fylle kvelden med, byr Casa Rossa på lærerik underholdning.

ARKIV

26.nov 1997, NR. 16

Hjelp, vi ser pornofilm

Porno. Pooooooooooooornoooooooo. Rødmer du? Og tenker over den gangen du satt forventningsfylt i en saccosekk og så en ulovlig film? Den gode, gamle og forbudte kåtheten blir gjenskapet når to gutter og to jenter evaluerer en dampende het grisefilm.

– Først blir jeg kåt, men litt lei etter hvert, forteller Håvar. Det blir stille i rommet. Alle fire som i utgangspunktet er fremmede for hverandre, blir stumme. Ordet kåt blir tabu i denne sosiale settingen.

– Er det lov å gå under filmen? Må vi se hele?, undrer Camilla H. Potetgull og julebrus står på bordet. Vi er klare. Play.

Forspillet

Panelet glir sakte ned i den intime sofaen i takt med filmens sitrende vignet.

Naken hud. Kvinnelår. Undertøy. Flere kvinnelår.

– Det var da svært så lang en innledning. Det ødelegger spenningen,

«Hmm... Suggingen har mistet sin nyhetsverdi.»

Camilla H

sier Håvar. Camilla H er opptatt av de oversminka damene.

– Det ligner på «Midt i Smørøyet». Sugging.

– Bra overgang, poengterer Dag Stian. En hes hviskelatter skyller gjennom rommet. Og roer seg. Camilla K stirrer på skjermen og setter seg bedre til rette. Oppslukt.

Panelet blir oppmerksomme på en fraværende handling. Det lille som finnes diskuteres, og pornovokabularet utvides i en lattermild debatt.

– Banalt. Forferdelig banalt. Camilla H snurper munnen.

Men, hun blir avbrutt. Blir stum. Det skjer noe i filmen. Mannen som for to minutter siden hadde kuken sin godt plassert, er nå i biljakt etter to elskerinner som viste seg å være spioner. Han er iført en kledelig dametru-se på hodet, og en nylonstrømpe som

«Først blir jeg kåt, men litt lei etter hvert»

Håvard

kjørehanske! Spionene kommer velberget hjem til sin kåte sjef. De får et nytt oppdrag: De skal hindre en revolusjon ved utpressing av en kvinne ved navn Lady Trasher.

Nytt knull.

Akten

Camilla K: Det ser ikke ut som om de liker det i det hele tatt.

Dag Stian: Lite troverdige skuespillere.

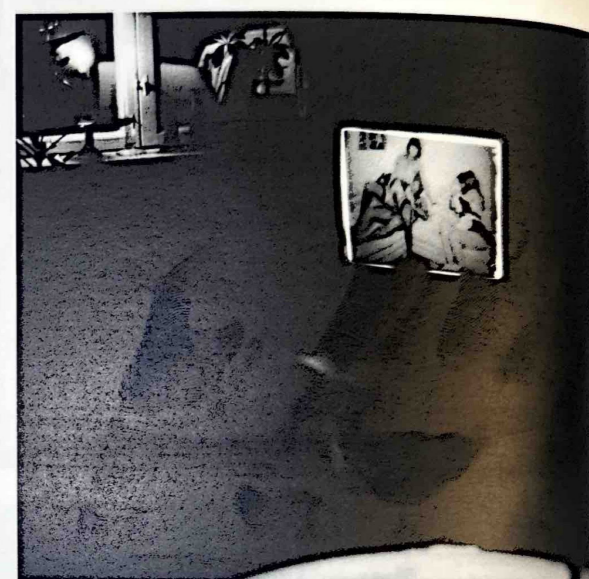
Camilla K: Nå blir jeg kvalm. Lady Trasher gjør trutmunn. Kameramannen overgår seg selv. Kamerarøringen tyder på at han har en finger med i spillet.

Camilla H: Herregud. Vår fotograf, som etter sigende hadde det travelt, trekker det litt ut. Men så får hun det travelt og forlater seansen.

Dag Stian: Dårlig med liv.

Camilla H: Amatørmessig filming. Mannen ejakulerer.

Camilla H: Så stygg han er. Knullerpause. Dag Stian serverer Camilla K leskende mineralvann.

PORNOPANEL: Dag Stian Husby (21), Camilla Køppen (22), Håvar Brendryen (24) og Camilla Henning (24) valgte porno framfor pensum.

Håvar nærmer seg bollen med potetgull. Forsiktig. Camilla Hs tanker vander. Hun kikker blygt ned. Knulletid. Lady Trasher avslører Gwendolyn (den ene av elskerinnene) og plasserer henne i en gul sofa sammen med en velvillig lesbisk gudinne.

Camilla H: Så latterlig. Gwendolyn lenkes fast.

Håvar: Hmmm...

Mer sex i en gul sofa.

Håvar: Er det arr eller er det BH-merker på puppene hennes? Størrelsen kan tyde på at det er gjort noe med dem.

Panelet avslører at den samme gule sofaen brukes i de forskjellige scenene som angivelig finner sted på for-

Hva er ditt forhold til porno?

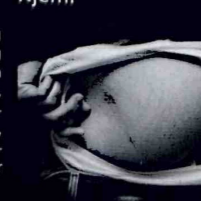
6 på gata

Marit Thoresen, 19 år
Realfag, biologi/ kjemi

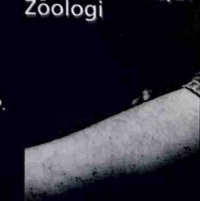
– Det er i og for seg ikke negativt, og jeg mener det er feil å svartmale fenomenet. Det er kanskje kvinneundertrykkende, men de såkalte "rødstrømpene" tar litt for hardt i.

Geir Ove Optun, 23 år
Kjemi

– Alt jeg vil si er: PUPP.

Bjørn Dahle, 27 år
Zoologi

– Jeg har ikke noe nært forhold til det. Og ikke noe spesielt behov heller. Porno er uten tvil et vidt begrep, og på en side trenger det ikke å være noe å henge seg opp i, men det finnes helt klart unntak!

SIVILINGENIØRRINGEN

I 1928 utviklet vi den originale ringen og startet leveringen til verdige kandidater. Snart 100 år senere produserer vi fortsatt den ikoniske ringen lokalt i Trondheim med stor faglighet og stolthet.

Forhåndsbestill din ikoniske ring i dag - Ditt vitnemål i gull!

• DAHLSVEEN •
en del av mestergull

OLAV TRYGGVASONSGT 24 • TRONDHEIM •
WWW.GULLSMEDDAHLSVEEN.NO • TLF: 73 52 58 06

KRYSSORD

TEKST: Ingve Aleksander Hetland | FOTO: Grigore Cazacu

Grid details:

- Row 1: TRESORT, RANT, YTTERSTE LAGENE
- Row 2: SNAKK, ET ELLER ANNET, FLAUE
- Row 3: MÅNEOPPDRAG
- Row 4: STRØ TIL BAKST, ARKAIK PRONOMEN
- Row 5: STORMESTER, YTRET, AVGASS
- Row 6: STUDERE, PÅ GRAVSTEN
- Row 7: STJERNETÅKENE, I EN GRØNN ENG
- Row 8: VARM DRIKKE, BELEGGET I PIPEN
- Row 9: STEPHEN KING-ROMAN, FILTRERT
- Row 10: DU SKAFFER SIRKELORDENE VED Å..., RASP
- Row 11: SKYLDE, ELLER LIKNENDE
- Row 12: RESISTANS
- Row 13: VINDFANGER
- Row 14: HINSIDES

Forrige utgaves løsningsord var «viking-veitene».

Send inn løsningsforslaget til avisredaktor@studentmediene.no innen 18.03.2026 og vær mer i trekningen av en flott premie!

EUROPAKVISS

KVISSMESTER: Henrik Røren

1. Belgia, Luxembourg og Italia er tre av de seks opprinnelige medlemmene av kull- og stålføderasjonen som var forløperen til EU. Hva er de tre siste landene?
2. I hvilke to år var det folkeavstemning i Norge om å bli medlem av unionen?
3. I hvilket år stemte britene over om de skulle forlate EU?
4. Britene er stolte over å ha beseiret Napoleon i slaget ved Waterloo. Hva het mannen som ledet den britiske hæren ved slaget?
5. ABBA har bidratt til at Sverige har vunnet Eurovision hele syv ganger. Hvilket annet land deler førsteplassen for flest seire?
6. I 2025 var det Østerrike som vant konkurransen. Hva het den østerriksk-ungarske prinsen som ble skutt i 1914?
7. Hva var navnet på staten landene på Balkan var en del av før 1990-tallet?
8. Hva heter den delen av Middelhavet som ligger mellom Balkan og feriefavoritten Italia?
9. Italia arrangerte årets vinter-OL i Milano og Cortina d'Ampezzo. I hvilket år ble det sist arrangert vinter-OL her?
10. Hva het myntenheten i Italia før euroen ble innført?
11. Hvilken kontroversielle utenrikspolitiske handling gjorde Spania, samtidig med to andre europeiske land, i 2024?
12. Hva het han som var statsoverhode i Spania frem til 1975?
13. Hva heter det franske partiet som deler navn med Quislings eget parti?
14. Hvilken kvinnelige politiker er en viktig lederskikkelse i dette partiet?
15. Hva heter den sprudlende vinen som lages i de andre vindistriktene enn Champagne i Frankrike?
16. Det er ikke bare i Frankrike de kan lage god alkohol; det kan også belgierne. Hva er spesielt med produsentene av et trappistøl?
17. Belgia er kjent for en eventyrlysten tegneseriefigur. Hvilken?
18. Donald Duck er en folkekjær figur i Europa, til tross for at den er importert fra USA. Hva er danskernes navn på anden?
19. Danmark er et flatt land med lang kyst. Hva heter øyene der København ligger?
20. Det er ikke bare i Danmark vi finner øyer. Hva heter Europas største øy?

1) Vest-Tyskland, Frankrike og Nederland 2) 1972 og 1994 3) 2016 4) Arthur Wellesley Wellington (duke of Wellington) 5) Irland 6) Franz Ferdinand 7) Jugoslavia 8) Adriaforhavet 9) 1956 10) Lira 11) De anerkjente Føderasjonen som en selvstendig stat 12) Francisco Franco 13) Sjælland og Amager 20) Storbrunnia

HVILKEN EUROPEISK TURIST ER DU?

ILLUSTRASJON: Kaja Søreng

0 TIL 5: BRITEN PÅ GUTTETUR

Du setter deg drittis på flyet sammen med hordene av briter som er klare til å invadere Magaluf. Det å kombinere en million halvlitere med lav IQ og en forkjærlighet for vold er sjelden en oppskrift på suksess. Ta Brexit mer bokstavelig og bli hjemme.

6 TIL 10: BASSENGTYSKEREN

Du bruker særheten som kjennetegner alle tyskere til å manisk sikre deg solsenger. Seriøst, hvorfor står du opp klokken seks på ferie? Det er ille nok at du har på deg en altfor liten speedo, og nå skal du liksom legge krav på de beste plassene å sole seg? Du ligger uansett under en parasoll for ikke å bli solbrent, kompis.

11 TIL 15: ITALIENEREN I TROMSØ

Det er noe sjarmende med å ha et intenst ønske om å oppleve norsk natur, men samtidig kle seg for VIP-boksen til OL. Du ser riktig nok veldig bra ut, men det hjelper ikke så mye når du må stå tre timer i minusgrader og sidelengs sludd mens en tannløs nordlending prøver å mane frem litt nordlys. Husk å ha på ull innerst!

16 TIL 20: DANSKEN I SKIBAKKEN

Du vet når storebror kommer på besøk til studiebyen og du endelig kan være litt sjef? Sånn føles det for nordmenn når vi ser deg i jeans med dirrende ben ned en barnebakke. Ja, du er kanskje mye kulere enn oss, men du er på vår hjemmebane nå, baby.

SPITPOSTEN

fra lavtysk (erting krenking etc)

Registrerer...
 ...at vi er 60% bananer
 ...at og 40% agurker
 ...at dusken skal på Dreams
 ...at dyrt med champagne
 ...at cava søndag eksiterer fortsatt
 ...at det ikke er sol på solsiden
 ...at kunstløp alltid har vært kult
 ...at jeg har et crush på eileen gu og alysa liu

...at temu versjon av Under Dusken
 ...at dere får betalt!
 ...at hvor mye får dere betalt
 ...at hvorfor får dere betalt
 ...at møte mitt livs kjærlighet for 6 måneder siden
 ...at klæbu land
 ...at hva er det de mater dem
 ...at gokk i trønderlag

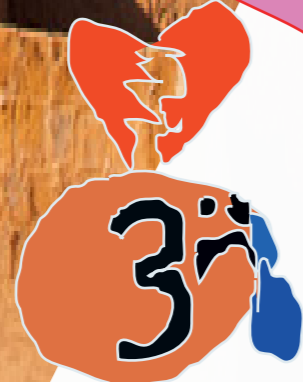
...at byåsen?
 ...at halden fengsel
 ...at shoutout halden likevel
 ...at fæst med bølge og becca
 ...at bilar og båtar som tutar og bråkar
 ...at mesterskap i steinkjær teksting
 ...at å være utro hvis du vinner bronse
 ...at hvem vant egentlig sølv og gulf?
 ...at norwegian athlete admits to cheating NYtimes
 ...at han husker ikke hva han sa
 ...at revolt morgen på tirsdager

...at innbrudd på Dragvoll
 ...at bil stjelt fra Dragvoll
 ...at vi alle er tyver med studentkortet
 ...at drømte at eg var på ferie i israel
 ...at utenomkukelige aktiviteter
 ...at badevann
 ...at når i kremeringen smaker man best
 ...at Burger E-mailsen
 ...at Ragland invitert til Pirumbanken
 ...at skulle bare fokusere på USA

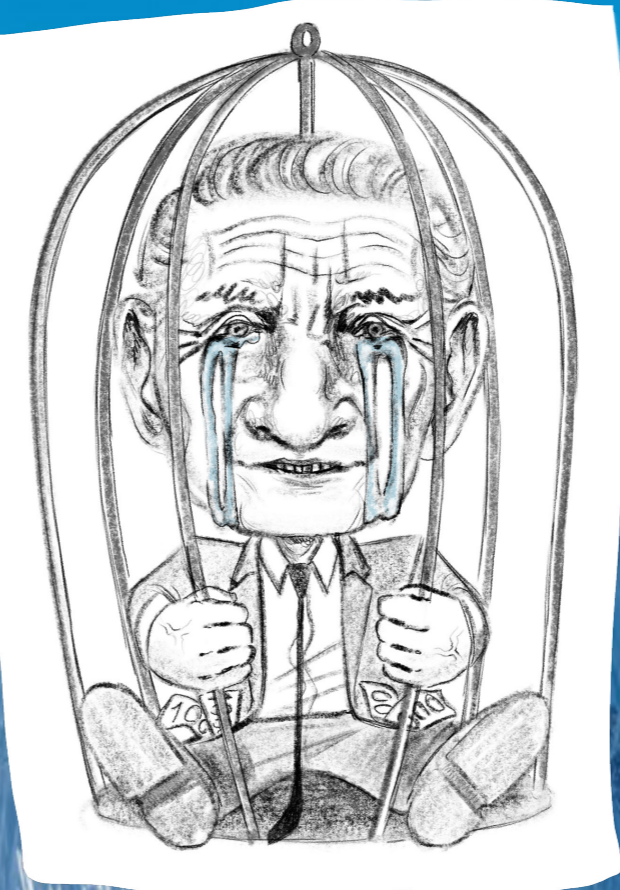
UiO kjært barn har mange navn
 -Uten intelligens overhodet
 -Underdusken i Oslo
 -Ukreativ i opposisjon
 -Ukentlig ignorant oppslag
 -Urimelig i overgre....
 -Ufaglig innen ofag
 -Under internasjonalt oppsyn
 #theyhateuscausetheyanus

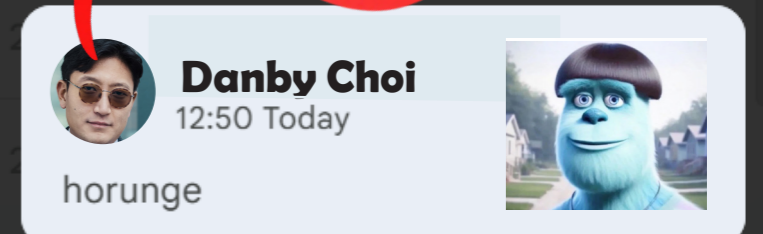
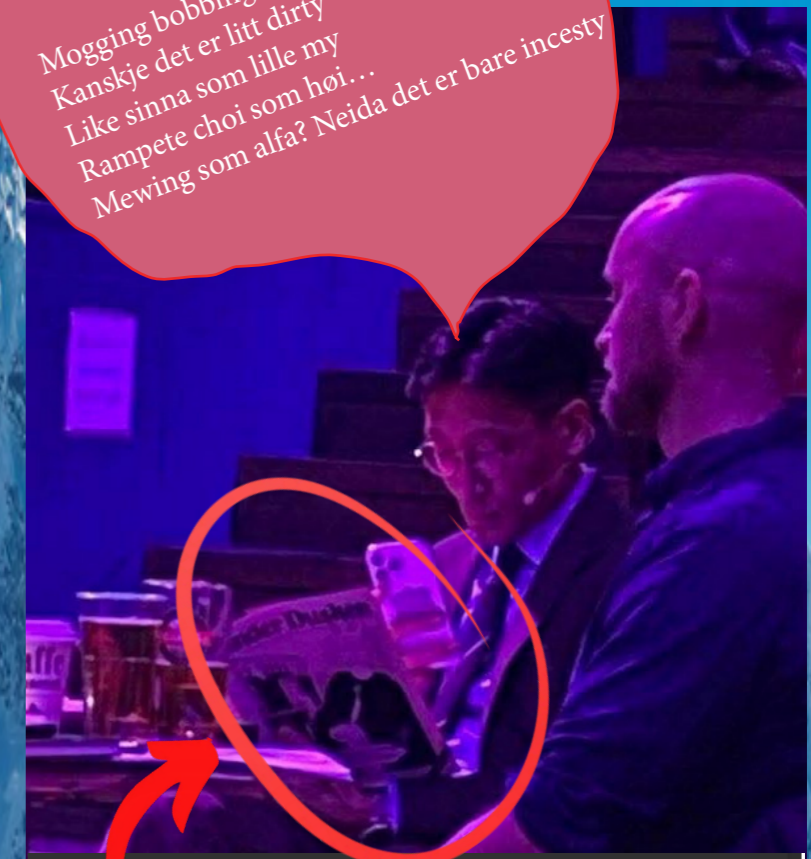
UA, mer som fUA
 Alltid først ute, gir nyhet en knute
 Tor Grande leaver meg på read
 Svarer vel når jeg er dead
 UA, der svarer han fort
 Det hele lukter som lort

Vansidde skide ekte wiiiiiiiiii

Mogging bobbing, Danby hvor er din by
 Kanskje det er litt dirty
 Like sinna som lille my
 Rampete choi som høi...
 Mewing som alfa? Neida det er bare incesty

«Jeg er besatt av hockeysex»

FORSKJELLEN MELLOM FITTEBLEKKAS MEDLEMMER PÅ PUMPEGRIS-KONSERT

Har du sett et gront kubussjerf, gjerne ring meg ; -)

Under Dusken har fått app!

Få de siste og største hendelsene
fra studentlivet på mobilen.

Last ned Trondheims største studentavis
i AppStore og Google Play.

